

Strasbourg, den 14.12.2021
COM(2021) 801 final

2021/0421 (NLE)

Forslag til

RÅDETS HENSTILLING

om sikring af en retfærdig omstilling til klimaneutralitet

{SWD(2021) 452 final}

BEGRUNDELSE

1. BAGGRUND FOR FORSLAGET

• Forslagets begrundelse og mål

Med den europæiske grønne pagt¹ ("den grønne pagt") lanceredes en ny strategi for at omdanne Den Europæiske Union til et bæredygtigt, retfærdigt og velstående samfund med en moderne, cirkulær og konkurrencedygtig økonomi og nul nettoemissioner af drivhusgasser i 2050. Det understreger Kommissionens tilsagn om at bekæmpe klimaforandringer og miljøforringelse og opfylde de mål, der er vedtaget under De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer ("Parisaf-talen"), om at holde den globale temperaturstigning et godt stykke under 2 °C og fortsætte bestræbelserne på at holde den på 1,5 °C. Omkostningerne ved ikke at handle på klima- og miljøområdet vil være enorme for mennesker, navnlig personer i sårbare situationer, med hensyn til levestandard, sundhed og trivsel. Med henblik på vejen mod nul nettoemissioner er behovet for en retfærdig omstilling en integreret del af den grønne pagt, som understregede, at ingen person og intet sted bør lades i stikken.

I juni 2021 vedtog Rådet for Den Europæiske Union og Europa-Parlamentet den europæiske klimalov², som fastsætter det bindende mål om klimaneutralitet i Unionen senest i 2050³ og et bindende mellemliggende mål om en indenlandsk nettoreduktion af drivhusgasemissionerne på mindst 55 % i forhold til 1990-niveauet inden 2030. For at nå disse mål foreslog Kommissionen i juli 2021 lovgivningspakken "Fit for 55". Pakken indeholder et sammenhængende sæt foranstaltninger i lovgivningsforslag. Pakken indeholder bl.a. et forslag om oprettelse af en ny social klimafond⁴ på 72,2 mia. EUR for perioden 2025-2032 til støtte for sårbare husholdninger, transportbrugere og mikrovirksomheder, der er berørt af indførelsen af emissionshandel for brændstoffer, der anvendes til vejtransport og bygninger.

Retfærdighed og solidaritet definerer principperne i den europæiske grønne pagt. På internationalt plan har medlemsstaterne navnlig godkendt FN's mål for bæredygtig udvikling og Parisaf-talen, som henviser til "*nødvendigheden af en retfærdig omstilling for arbejdskraften og skabelse af anstændigt arbejde og kvalitetsjob*". Dette bekræftes og er i overensstemmelse med artikel 2, stk. 1, i Parisaf-talen, Det Europæiske Råds strategiske dagsorden 2019-2024 og artikel 2, stk. 2, i den europæiske klimalov samt den europæiske søjle for sociale rettigheder. Den Internationale Arbejdsorganisations (ILO's) retningslinjer for en retfærdig omstilling til miljømæssigt bæredygtige økonomier og samfund for alle udgør også en internationalt fastlagt politisk ramme for en retfærdig omstilling. Desuden godkendte medlemsstaterne og arbejdsmarkedets parter Schlesien-erklæringen fra 2018 om solidaritet og retfærdig omstilling, som blev vedtaget på COP24 i Katowice, og erklæringen fra 2021 om støtte til betingelserne for en retfærdig omstilling på mellemnationalt plan, som blev vedtaget på COP26 i Glasgow.

---

¹ Meddelelse fra Kommissionen, "Den europæiske grønne pagt" (COM(2019) 640 final).

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1119 af 30. juni 2021 om fastlæggelse af rammerne for at opnå klimaneutralitet og om ændring af forordning (EF) nr. 401/2009 og (EU) 2018/1999 ("den europæiske klimalov") (EUT L 243 af 9.7.2021, s. 1).

³ Med henblik på at nå det langsigtede temperaturmål, der er fastsat i artikel 2, stk. 1, litra a), i Parisaf-talen.

⁴ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en social klimafond (COM(2021) 568 final).

Politiske tiltag til støtte for mennesker og deres aktive deltagelse er nødvendige for en vellykket grøn omstilling. Visionen for en retfærdig omstilling til et stærkt, klimaneutralt socialt Europa afspejler de 20 principper i den europæiske søjle for sociale rettigheder, som blev proklameret på topmødet i Göteborg i november 2017, og som omfatter det "sociale regelsæt" for retfærdige og velfungerende arbejdsmarkeder og velfærdssystemer i det 21. århundredes Europa. Gennemførelsen af søjlen vil støtte en retfærdig omstilling, som er afgørende for at sikre social samhørighed. Handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder⁵ sigter mod at samle kræfterne på alle niveauer for at omsætte principperne til konkrete tiltag. Den fastsætter tre overordnede EU-mål for 2030 inden for beskæftigelse, kvalifikationer og fattigdomsbekæmpelse, som blev hilst velkommen af EU's ledere i Portoerklæringen fra maj og Det Europæiske Råd i juni 2021. Den understreger behovet for at styrke den europæiske sociale dimension i alle Unionens politikker for at sikre, at omstillingen til klimaneutralitet er socialt retfærdig og rimelig.

Sammen med de rette politikker vil omstillingen kunne skabe omkring 1 mio. job i EU inden 2030⁶ og 2 mio. job inden 2050⁷. Den kan skabe særligt mellemkvalificerede, mellemlønnede job⁸ med varierende virkninger på tværs af lande, regioner og sektorer. Dette kan bidrage til at mindske arbejdsmarkedets polarisering som følge af andre megatendenser, navnlig digitalisering, til at øge indkomsterne og til at mindske fattigdommen generelt⁹. Som fremhævet i konsekvensanalyserne af klimamålplanen for 2030 og lovforslagene i pakken "Fit for 55" vil en betydelig omfordeling af arbejdskraft inden for og på tværs af sektorer kræve omfattende investeringer i omskoling og opkvalificering. Selv om det f.eks. skønnes, at der vil kunne skabes yderligere 160 000 arbejdspladser i EU inden 2030 gennem klimaomstillingen¹⁰, er der i øjeblikket mangel på kvalifikationer inden for erhverv i forbindelse med miljøvenligt design og grønne teknologier og materialer i denne sektor. De rette ledsagende politikker kan mindske — og endda forebygge — energifattigdom, der skyldes en kombination af lav indkomst, at en høj andel af den disponible indkomst bruges på energi og dårlig energieffektivitet. Desuden kan de fremme adgangen til økonomisk overkommelige transport- og mobilitetsløsninger med lave emissioner, modvirke social udstødelse og socioøkonomiske, regionale og sundhedsmæssige uligheder, forbedre sundhed og trivsel og fremme ligestilling generelt, især for dårligt stillede personer.

For fuldt ud at realisere det beskæftigelsesmæssige og sociale potentiale i den grønne omstilling er det vigtigt at anvende alle tilgængelige værktøjer og indføre de rette ledsagende politikker på EU-plan, medlemsstatsplan, regionalt og lokalt plan. Omvendt er der socioøkonomiske risici i mangel af veludformede ledsagende beskæftigelses- og

---

⁵ Meddelelse fra Kommissionen, "Handlingsplan for den europæiske søjle for sociale rettigheder" (COM(2021) 102 final af 4. marts 2021).

⁶ Ifølge den konsekvensanalyse, der ledsager klimamålplanen for 2030 (SWD(2020) 176 final).

⁷ Europa-Kommissionen (2019), "Sustainable growth for all: choices for the future of Social Europe, Employment and Social Developments in Europe 2019", 4. juli 2019. Baseret på den dybdegående analyse, der ledsager Kommissionens meddelelse COM(2018) 773.

⁸ Eurofound (2019), "Energy scenario: Employment implications of the Paris Climate Agreement", Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg.

⁹ Europa-Kommissionen (2019), "Sustainable growth for all: choices for the future of Social Europe, Employment and Social Developments in Europe 2019", kapitel 5 "Towards a greener future: employment and social impacts of climate change policies", 4. juli 2019.

¹⁰ Meddelelse fra Kommissionen, "En renoveringsbølge for Europa — grønnere bygninger, flere arbejdspladser, bedre levevilkår" (SWD(2020) 550 final, 14. oktober 2021). I betragtning af behovet for investeringer i renovering på 275 mia. EUR om året, som der henvises til i meddelelsen, og muligheden for investeringer i modernisering og energieffektivitet til at skabe 9-20 arbejdspladser pr. million dollar, der investeres (SWD(2021) 623 final), kan tallet være betydeligt højere.

socialpolitikker. Det er derfor afgørende, at de ansvarlige myndigheder iværksætter passende politikker og gør dette uden at underminere incitamenterne til de ændringer i investeringer og forbrug, som omstillingen kræver. Det er vigtigt, at sådanne mekanismer ledsages af foranstaltninger til at sikre inklusiv forvaltning og aktiv inddragelse af dem, der er mest berørt af den grønne omstilling.

Selv om medlemsstaterne har iværksat og er ved at forberede en lang række tiltag for at fremme en retfærdig omstilling til klimaneutralitet, er der mulighed for yderligere at forbedre udformningen af politikker til støtte for en retfærdig grøn omstilling og sikre sammenhæng i indsatsen mellem de forskellige værktøjer, der er til rådighed på EU-plan og nationalt plan (se næste afsnit). Derfor bebudede Kommissionen som en del af pakken "Fit for 55" et forslag til Rådets henstilling inden udgangen af 2021 med henblik på at give medlemsstaterne yderligere vejledning om, hvordan man bedst håndterer de sociale og arbejdsmarkeds-mæssige aspekter af den grønne omstilling. Sideløbende med gennemførelsen af den europæiske grønne pagt følger Kommissionen også nøje udviklingen på energimarkederne på kort sigt, primært drevet af den globale markedsudvikling, og fremlagde den 13. oktober 2021 en meddelelse med titlen "Håndtering af stigende energipriser: en værktøjskasse for handling og støtte", der indeholder øjeblikkelige foranstaltninger til beskyttelse af forbrugere og virksomheder¹¹. Dette kommende forslag blev i meddelelsen også omtalt som en politikramme til støtte for en retfærdig grøn omstilling på mellemlang sigt og opbygning af modstandsdygtighed over for enhver fremtidig prisudvikling.

- **Overensstemmelse med eksisterende politiske bestemmelser på politikområdet for beskæftigelsesmæssige, færdighedsmæssige, sociale og fordelingsmæssige aspekter af den grønne omstilling**

I overensstemmelse med Kommissionens politiske retningslinjer for 2019-2024¹² fremhæves det i handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder, at sociale rettigheder og den europæiske sociale dimension som en del af et nyt "socialt regelsæt" skal styrkes i alle Unionens politikker som fastsat i traktaterne, navnlig artikel 3 i TEU og artikel 9 i TEUF, for at komme videre i retning af et grønnere og mere digitalt årti, hvor europæerne kan klare sig godt. Til gengæld omfatter den europæiske grønne pagt integrering af bæredygtighed i alle EU-politikker, navnlig ved at tilstræbe grøn finansiering og grønne investeringer og sikre en retfærdig omstilling.

I sin henstilling om en effektiv og aktiv støtte til beskæftigelse efter covid-19-krisen (EASE)¹³ fremhævede Kommissionen, at EU og medlemsstaterne bør handle i fællesskab for at fremme en dynamisk, beskæftigelsesintensiv og inkluderende genopretning og gøre den grønne og digitale omstilling på det europæiske arbejdsmarked nemmere. I retningslinjerne for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker fra 2020¹⁴ hedder det, at den politiske indsats bør kombinere foranstaltninger til at øge efterspørgslen efter arbejdskraft, styrke udbuddet af arbejdskraft, forbedre adgangen til beskæftigelse, færdigheder og kompetencer og forbedre arbejdsmarkedernes funktion og effektiviteten af den sociale dialog, samtidig med at der tages hensyn til deres miljømæssige, beskæftigelsesmæssige og sociale konsekvenser. I den foreslåede fælles beskæftigelsesrapport for 2022 blev det understreget, at investering i

---

¹¹ COM(2021) 660 final.

¹² "En mere ambitiøs Union: Min dagsorden for Europa" — Politiske retningslinjer for den næste Europa-Kommission 2019-2024, 16. juli 2019, President von der Leyen.

¹³ Kommissionens henstilling (EU) 2021/402 af 4. marts 2021 om en effektiv og aktiv støtte til beskæftigelse efter covid-19-krisen (EASE) (EUT L 80 af 8.3.2021, s. 1).

¹⁴ Rådets afgørelse (EU) 2020/1512 af 13. oktober 2020 (EUT L 344 af 19.10.2020, s. 22).

opkvalificering og omskoling er en topprioritet for at fremme en inklusiv genopretning og støtte den digitale og grønne omstilling¹⁵. Medlemsstaterne opfordres til bl.a. at indføre støtte til omfordeling af arbejdskraft, f.eks. gennem veludformede ansættelsesincitamenter og uddannelse, navnlig i retning af den grønne og digitale økonomi, samtidig med at arbejdstagerne beskyttes i overgangsperioden. Dette er i overensstemmelse med tidligere relaterede rådshenstillinger, f.eks. om styrkelse af ungdomsgarantien¹⁶ og om erhvervsuddannelse med henblik på bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed¹⁷.

Inden for rammerne af forordningen om forvaltning af energiunionen og klimaindsatsen¹⁸ udarbejder medlemsstaterne integrerede nationale energi- og klimaplaner, som dækker tiårige perioder under hensyntagen til det langsigtede perspektiv og energiunionens fem dimensioner, dvs. energisikkerhed, det indre energimarked, energieffektivitet, dekarbonisering samt forskning, innovation og konkurrenceevne. Disse nationale energi- og klimaplaner ajourføres fem år efter den første forelæggelse af de nationale energi- og klimaplaner og derefter hvert tiende år. I henhold til artikel 3, stk. 3, litra d), i forordning (EU) 2018/1999 om forvaltning af energiunionen og klimaindsatsen skal en medlemsstat, hvis den konstaterer, at den har et betydeligt antal husholdninger, som er ramt af energifattigdom, i sin plan medtage en national vejledende målsætning om at mindske energifattigdom sammen med en tidsplan for, hvornår målene skal nås, samt politikker og foranstaltninger, der imødegår energifattigdom, herunder socialpolitiske foranstaltninger og andre relevante nationale programmer¹⁹. Selv om flere medlemsstater har udviklet konkrete initiativer til bekæmpelse af energifattigdom og/eller støtte til sårbare forbrugere, som også kan håndtere klimapolitikernes potentielle fordelingsmæssige virkninger²⁰, konkluderede Kommissionen i sin vurdering i 2020 af de endelige nationale energi- og klimaplaner²¹, at "[e]t stort flertal af medlemsstaterne mangler stadig at udvikle tydeligere strategier og mål ved hjælp af en tværgående tilgang for at identificere og måle de sociale, beskæftigelsesmæssige og kompetencemæssige konsekvenser samt andre fordelingsmæssige konsekvenser af energiomstillingen og tage behørigt hensyn til, hvordan disse udfordringer kan tackles".

I henhold til forordningen om fælles bestemmelser²², som bl.a. omfatter Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU), Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+), Samhørighedsfonden og Fonden for Retfærdig Omstilling (FRO), forventes medlemsstaterne at tage hensyn til indholdet af deres integrerede nationale energi- og klimaplaner og Kommissionens henstillinger vedrørende disse planer for deres programmer, bl.a. i

---

¹⁵ COM(2021) 743 final, Proposal for a Joint Employment Report 2022.

¹⁶ Rådets henstilling af 30. oktober 2020, "En bro til job — styrkelse af ungdomsgarantien og erstatning af Rådets henstilling af 22. april 2013 om oprettelsen af en ungdomsgaranti" (EUT C 372 af 4.11.2020, s. 1).

¹⁷ Rådets henstilling af 24. november 2020 om erhvervsrettet uddannelse med henblik på bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed (EUT C 417 af 2.12.2020, s. 1).

¹⁸ EFT L 328 af 21.12.2018, s. 1.

¹⁹ I artikel 8, stk. 4, i forslaget til omarbejdning af energieffektivitetsdirektivet anmodes medlemsstaterne også om at medtage oplysninger om energieffektivitetsforanstaltninger og energibesparelser i slutanvendelserne, der er opnået blandt personer, der er berørt af energifattigdom, sårbare kunder og, hvor det er relevant, personer, der bor i socialt boligbyggeri.

²⁰ Eurofound (2021), "Distributional impacts of climate policies in Europe", Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg.

²¹ COM(2020) 564 final.

²² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1060 af 24. juni 2021 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond Plus, Samhørighedsfonden, Fonden for Retfærdig Omstilling og Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond og om finansielle regler for nævnte fonde og for Asyl-, Migrations- og Integrationsfonden, Fonden for Intern Sikkerhed og instrumentet for finansiel støtte til grænseforvaltning og visumpolitik (EUT L 231 af 30.6.2021, s. 159).

forbindelse med midtvejs gennemgangen. De territoriale planer for retfærdig omstilling under FRO bør fokusere på at afhjælpe de socioøkonomiske konsekvenser af omstillingen i udvalgte territorier, der er afhængige af fossile brændstoffer eller drivhusgasintensive industrielle aktiviteter, og indeholde et generelt afsnit om den nationale overgangsproces baseret på de nationale energi- og klimaplaner. Platformen for retfærdig omstilling blev oprettet for at støtte alle relevante interessenter i at anvende ressourcerne fra mekanismen for retfærdig omstilling. Den består ud over FRO (søjle 1) af en særlig ordning under InvestEU-programmet (søjle 2) og en lånefacilitet for den offentlige sektor (søjle 3).

Med tre af de seks søjler, der fastlægger genopretnings- og resiliensfacilitetens anvendelsesområde med fokus på sociale elementer, skitserer genopretnings- og resiliensplanerne under genopretnings- og resiliensfaciliteten et betydeligt antal reformer og investeringer, der tager fat på aspekterne af en retfærdig omstilling med hensyn til både reformer og investeringer. De nationale planer og operationelle programmer skal gennemføres inden for den nuværende finansieringsperiode. Selv om reformerne og investeringerne er udformet til at have en varig virkning på grund af denne begrænsede varighed, indeholder de ikke en fuldt dækkende tilgang til retfærdig omstilling på nationalt plan efter 2027, navnlig med henblik på EU's klimamål.

Andre tilgængelige finansieringskilder støtter yderligere supplerende foranstaltninger på dette område, bl.a. Erasmus+, Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen for Afskedigede Arbejdstagere (EGF), genopretningsstøtte til samhørighed og til områder i Europa (REACT-EU), Moderniseringsfonden og auktionsindtægter under EU's emissionshandelssystem (ETS), LIFE+-programmet og Horisont Europa-programmet. ESF+-forordningen²³ fastsætter navnlig, at ESF+ i overensstemmelse med sine specifikke målsætninger i artikel 4, stk. 1, skal sigte mod at bidrage til mål vedrørende et grønnere, kulstoffattigt Europa gennem den forbedring af uddannelsessystemerne, der er nødvendig for tilpasning af færdigheder og kvalifikationer, opkvalificering af bl.a. arbejdsstyrken, og skabelse af nye job i sektorer på miljø-, klima- og energiområdet, i den cirkulære økonomi og på bioøkonomiområdet.

Flere andre strategier og handlingsplaner bidrager til en retfærdig grøn omstilling. Den europæiske dagsorden for færdigheder fra 2020²⁴ har til formål at sætte den enkelte i stand til at lære og sikre, at deres færdigheder er egnede til den dobbelte omstilling. I dagsordenen for færdigheder bebuder Kommissionen en række foranstaltninger til støtte for tilegnelsen af færdigheder til den grønne omstilling, bl.a. om individuelle læringskonti²⁵, en europæisk tilgang til mikroeksamensbeviser²⁶ og læring med henblik på miljømæssig bæredygtighed²⁷. Pagten for færdigheder²⁸ har til formål at mobilisere private og offentlige interessenter til at træffe konkrete foranstaltninger til opkvalificering og omskoling af mennesker på arbejdsmarkedet og, hvor det er relevant, samle indsatsen i partnerskaber. Ved udgangen af

---

²³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1057 af 24. juni 2021 om Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+) og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1296/2013 (EUT L 231 af 30.6.2021, s. 21).

²⁴ Meddelelse fra Kommissionen, "Den europæiske dagsorden for færdigheder med henblik på bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed" (COM(2020) 274 final af 1. juli 2020).

²⁵ Forslag til Rådets henstilling om individuelle læringskonti (COM(2021) 773 final af 8. december 2021).

²⁶ Proposal for a Council Recommendation on a European approach to micro-credentials for lifelong learning and employability (COM(2021) 770 final af 8. december 2021).

²⁷ Proposal for a Council Recommendation on learning for environmental sustainability (COM(2021) 557 final af 8. december 2021).

²⁸ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=da>.

november 2021 var der oprettet fem sådanne partnerskaber²⁹, som forpligtede sig til opkvalificering og omskoling af 1,5 millioner mennesker i de kommende år. Ved udgangen af november 2021 havde pagten for færdigheder samlet over 500 medlemmer, deriblandt brancheorganisationer, store og små virksomheder, universiteter, udbydere af erhvervsuddannelse, arbejdsmarkedets parter, handelskamre, regionale og lokale myndigheder samt offentlige og private arbejdsformidlinger. EU's opdaterede nye industristrategi støtter jobskabelse i den grønne økonomi og fastsætter f.eks. den vigtige rolle, som investeringer i færdigheder, fleksible offentlig-private partnerskaber, samarbejde om at stimulere den sociale dialog samt skabelse af grønne job, f.eks. gennem de forskellige alliancer i hele Europa, navnlig inden for batterier, ren brint, cirkulær plast og råstoffer, spiller. Den nye forbrugerdagsorden³⁰ har til formål at støtte den grønne omstilling for at styrke, støtte og sætte alle forbrugere, uanset deres finansielle situation, i stand til at spille en aktiv rolle i den grønne omstilling uden at påtvinge en bestemt livsstil og uden social forskelsbehandling³¹.

Desuden sigter den langsigtede vision for EU's landdistrikter³² mod at gøre landdistrikterne stærkere, mere forbundne, modstandsdygtige og fremgangsrigt, også gennem den grønne omstilling. Og endelig fastsætter EU's strategiske ramme for romaernes integration og deltagelse for 2020-2030 syv mål på EU-plan for perioden frem til 2030, deriblandt øget reel lige adgang til tilstrækkelige ikke-segregerede boliger og basale tjenester³³.

- **Overensstemmelse med andre EU-politikker**

Social retfærdighed indgår i udformningen af lovgivningsforslagene i pakken "Fit for 55". Den foreslåede revision af energibeskatningsdirektivet³⁴ giver navnlig mulighed for midlertidigt at fritage sårbare husholdninger fra højere energiafgifter. Den foreslåede omarbejdning af direktivet om energieffektivitet³⁵ og direktivet om bygningers energimæssige ydeevne³⁶ og den foreslåede revision af direktivet om vedvarende energi³⁷ stimulerer energibesparelser, som kan være stærke instrumenter til at afhjælpe energifattigdom. Derudover vil indførelsen af princippet om "energieffektivitet først" sikre, at økonomisk dårligt stillede grupper vil drage fordel af, at energieffektivitetsløsninger overvejes som den første mulighed inden for politik, planlægning og investeringsbeslutninger og andre politikområder. Forslaget til omarbejdning af direktivet om energieffektivitet indeholder desuden en specifik forpligtelse for medlemsstaterne til at støtte energifattige og sårbare

---

²⁹ Disse omfatter følgende industrielle økosystemer: bilindustrien, mikroelektronik, luft-/rumfart og forsvarsteknologi, skibsbygning, vedvarende offshoreenergi.

³⁰ Meddelelse fra Kommissionen, "En ny forbrugerdagsorden – styrkelse af forbrugernes stilling med henblik på at opnå en bæredygtig genopretning" (COM(2020) 696 final).

³¹ Som bebudet i den nye forbrugerdagsorden vil Kommissionen fremlægge et lovgivningsforslag, der skal stille forbrugerne bedre i forbindelse med den grønne omstilling.

³² Meddelelse fra Kommissionen, "En langsigtet vision for EU's landdistrikter — Hen imod stærke, forbundne, modstandsdygtige og fremgangsrigt landdistrikter i 2040" (COM(2021) 345 final).

³³ Meddelelse fra Kommissionen, "EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, integration og deltagelse" (COM(2020) 620 final).

³⁴ Forslag til Rådets direktiv om omstrukturering af EU-bestemmelserne for beskatning af energiprodukter og elektricitet (omarbejdning) (COM(2021) 563 final).

³⁵ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om energieffektivitet (omarbejdning) (COM(2021) 558 final).

³⁶ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending the Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings (as amended by Directive (EU) 2018/844/EU of 30 May 2018) (COM(2021) 802 final).

³⁷ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1999 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/70/EF for så vidt angår fremme af energi fra vedvarende energikilder og om ophævelse af Rådets direktiv (EU) 2015/652 (COM(2021) 557 final).

husholdninger med henblik på at opnå energibesparelser. Den foreslåede forordning om infrastruktur for alternative brændstoffer³⁸ vil sikre, at opladnings- og optankningsinfrastrukturer for nulemissionskøretøjer når ud til alle dele af Europa og er tilgængelige for alle.

Selv om hver medlemsstat skal bidrage til det øgede emissionsreduktionsmål, tages der desuden hensyn til forskellige udgangspunkter og forskellige kapaciteter. Instrumenter såsom forordningen om indsatsfordeling³⁹ sigter mod en retfærdig fordeling af indsatsen mellem medlemsstaterne for at sikre solidaritet mellem medlemsstaterne og regionerne. Moderniseringsfonden⁴⁰ støtter ti lavindkomst-EU-medlemsstater i deres omstilling til klimaneutralitet ved at bidrage til at modernisere deres energisystemer og forbedre energieffektiviteten. Mekanismen for retfærdig omstilling⁴¹ er specifikt udformet til at håndtere de sociale og økonomiske virkninger af omstillingen med fokus på de regioner, industrier og arbejdstagere, som kommer til at stå over for de største udfordringer under omstillingen.

Den foreslåede sociale klimafond vil bidrage til at afbøde virkningerne for sårbare husholdninger, transportbrugere og mikrovirksomheder, som i væsentlig grad påvirkes af prisstigningerne på fossile brændstoffer som følge af indførelsen af emissionshandel for brændstoffer, der anvendes i bygninger og vejtransport. Den vil fremme retfærdighed og solidaritet mellem og inden for medlemsstaterne og samtidig mindske risikoen for energifattigdom og transportudfordringer som supplement til de eksisterende mekanismer. Fonden vil støtte husholdninger, når de investerer i energieffektivitet og ren opvarmning og køling af bygninger, herunder integrering af vedvarende energi, og også finansiere adgang til nul- og lavemissionsmobilitet. I afventning af investeringernes indvirkning på nedbringelsen af sårbare gruppers emissioner og energiregninger vil fonden, hvor det er nødvendigt, gøre det muligt for medlemsstaterne at finansiere foranstaltninger, der yder midlertidig direkte indkomststøtte til sårbare husholdninger og husholdninger, der er sårbare transportbrugere, for at mindske den umiddelbare virkning af stigningen i prisen på fossile brændstoffer som følge af inddragelsen af bygninger og vejtransport i anvendelsesområdet for direktiv 2003/87/EF.

Som skitseret i den konsekvensanalyse, der ledsager klimamålplanen for 2030, og i nogle af initiativerne i pakken "Fit for 55" kan medlemsstaterne desuden gøre yderligere brug af indtægterne fra auktionerne af EU's ETS-kvoter, afgifter og skatter på energipriser samt fra miljøafgifter til støtte for dårligt stillede grupper.

---

³⁸ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om etablering af infrastruktur for alternative brændstoffer og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/94/EU (COM(2021) 559 final).

³⁹ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2018/842 om bindende årlige reduktioner af drivhusgasemissioner for medlemsstaterne fra 2021 til 2030 som bidrag til klimaindsatsen med henblik på opfyldelse af forpligtelserne i Parisaftalen (COM(2021) 555 final).

⁴⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/410 af 14. marts 2018 om ændring af direktiv 2003/87/EF for at styrke omkostningseffektive emissionsreduktioner og lavemissionsinvesteringer og afgørelse (EU) 2015/1814 (EØS-relevant tekst) (EUT L 76 af 19.3.2018, s. 3).

⁴¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1056 af 24. juni 2021 om oprettelse af Fonden for Retfærdig Omstilling (EUT L 231 af 30.6.2021, s. 1).

2. RETSGRUNDLAG, NÆRHEDSPRINCIPPET OG PROPORCIONALITETSPRINCIPPET

- **Retsgrundlag**

Forslaget vil blive baseret på artikel 292 i TEUF sammenholdt med artikel 149 i TEUF og artikel 166 i TEUF.

- **Nærhedsprincippet (for områder, der ikke er omfattet af enekompetence)**

Medlemsstaterne vil udforme og udvælge de foranstaltninger og investeringer, der skal sikre en retfærdig omstilling til klimaneutralitet, herunder særlige foranstaltninger, som de kan foreslå inden for rammerne af eksisterende finansiering, politiske instrumenter og forvaltningsmekanismer.

- **Proportionalitetsprincippet**

Handling på EU-plan er nødvendig for at opnå en hurtig og robust grøn omstilling, der opfylder de bindende mål, der er vedtaget i den europæiske klimalov, samtidig med at ingen lades i stikken, i overensstemmelse med den europæiske grønne pagt, Det Europæiske Råds strategiske dagsorden 2019-24, Europa-Parlamentets betænkning om et stærkt socialt Europa for retfærdig omstilling⁴², Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs betænkning om "Ingen grøn pagt uden en social pagt"⁴³ og Regionsudvalgets udtalelse om "Et stærkt socialt Europa for retfærdig omstilling"⁴⁴. Dette kræver også, at de sociale og arbejdsmarkedsmæssige udfordringer, der opstår som følge af den grønne omstilling, håndteres på en sammenhængende og effektiv måde i alle medlemsstater.

Ifølge Kommissionens EU-dækkende vurdering af de endelige integrerede nationale energi- og klimaplaner, der blev offentliggjort i september 2020⁴⁵, er der behov for en yderligere indsats for at sikre en ren og retfærdig energiomstilling i de hårdest ramte regioner. Vejledning til medlemsstaterne forekommer nødvendig og forholdsmæssig i betragtning af omfanget og virkningerne af den foreslåede foranstaltning.

For at undgå unødvendige administrative byrder for medlemsstaterne vil gennemførelsen af de politiske retningslinjer i denne henstilling blive overvåget via det europæiske semester og andre eksisterende processer, navnlig forvaltningen af energiunionen og klimaindsatsen, i det omfang det er hensigtsmæssigt.

- **Valg af retsakt**

Den foreslåede retsakt er et forslag til Rådets henstilling, som overholder nærheds- og proportionalitetsprincippet. Den bygger på den eksisterende EU-lovgivning og er i overensstemmelse med den type instrumenter, der er til rådighed for EU's indsats på beskæftigelsesområdet og det socialpolitiske område. Den fastsætter foranstaltninger, som medlemsstaterne skal overveje, og danner et solidt grundlag for samarbejde på EU-plan på

---

⁴² Europa-Parlamentets beslutning af 17. december 2020 om et stærkt socialt Europa for retfærdig omstilling (2020/2084(INI)).

⁴³ Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om "Ingen grøn pagt uden en social pagt" (initiativudtalelse), EØSU 2020/01591 (EUT C 341 af 24.8.2021, s. 23).

⁴⁴ Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse — Et stærkt socialt Europa for retfærdig omstilling, COR 2020/02167 (EUT C 440 af 18.12.2020, s. 42).

⁴⁵ COM(2020) 564 final.

dette område, samtidig med at medlemsstaternes kompetence på de relevante politikområder respekteres fuldt ud.

3. RESULTATER AF EFTERFØLGENDE EVALUERINGER, HØRINGER AF INTERESSEREDE PARTER OG KONSEKVENSANALYSER

- **Efterfølgende evalueringer/kvalitetskontrol af gældende lovgivning**

Ikke relevant.

- **Høring af interesserede parter**

Kommissionens tjenestegrene har allerede afholdt en række generelle og målrettede høringsaktiviteter om den grønne omstilling, bl.a. også om dens sociale og arbejdsmarkedsmæssige aspekter, navnlig gennem:

- målrettede høringer samt offentlige onlinehøringer som led i lovgivningspakkerne "Fit for 55" fra juli 2021 og december 2021 (f.eks. EU's emissionshandelssystem, energibeskatningsdirektivet, direktivet om energieffektivitet, direktivet om bygningers energimæssige ydeevne m.fl.)
- bilaterale/multilaterale interessentmøder, bl.a. over 50 møder om revisionen af ETS, navnlig i forbindelse med den pakke, der blev vedtaget den 14. juli 2021
- en åben offentlig onlinehøring om klimamålplanen for 2030 (marts-juni 2020: over 1 000 svar) efter en 4-ugers høring om den indledende konsekvensanalyse.

Med henblik på udarbejdelsen af dette forslag til Rådets henstilling gennemførte Kommissionen i oktober og november 2021 **målrettede høringer og udvekslinger** med Beskæftigelsesudvalget (EMCO), Udvalget for Social Beskyttelse (SPC), Udvalget for Økonomisk Politik (EPC), de europæiske arbejdsmarkedsparter og civilsamfundsorganisationer, der er aktive inden for handicap-, social- og beskæftigelsespolitik.

Høringerne gav bred støtte til et initiativ, der behandler de sociale og arbejdsmarkedsmæssige aspekter af omstillingen og sikrer, at ingen lades i stikken. Mere specifikt var parterne enige om, at der er behov for flere elementer: omfattende politiske pakker med henblik på at opnå en retfærdig omstilling, herunder foranstaltninger til opkvalificering og omskoling, at gøre god brug af eksisterende politikker og finansieringsinstrumenter og undgå dobbeltarbejde og administrative byrder, en bedre forståelse af klimaforandringsspolitikernes beskæftigelsesmæssige og sociale virkninger, herunder virkningerne på jobkvaliteten, og den dertil knyttede overvågning og rapportering på grundlag af "data fra virkeligheden" og relevante indikatorer, integrering af ligestilling, men også anmodninger om flere midler og kapacitetsopbygning, navnlig for SMV'er, integrering i eksisterende forvaltningsmekanismer og inddragelse af arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet i udformningen og gennemførelsen af klimaforandlingsstrategier og finansieringsstrategier for retfærdig omstilling.

Kommissionen iværksatte også **en åben indkaldelse af dokumentation** fra den 29. oktober 2021 til den 19. november 2021 efter at have modtaget 66 bidrag fra en bred vifte af interessenter: offentlige myndigheder, europæiske og nationale arbejdsmarkedsparter, civilsamfundsorganisationer inden for sociale anliggender, men også klima- og miljøorganisationer samt akademiske institutioner og forskningsinstitutioner.

Samlet set udtrykte respondenterne stærk støtte til en langsigtet strategi for grøn omstilling og hilste fokus på beskæftigelsesmæssige og sociale aspekter velkommen. Mere specifikt blev den potentielle indvirkning på uligheder, job og kvalifikationer rejst i flere bidrag med en generel opfordring til at yde tilstrækkelig finansiering samt teknisk bistand vedrørende tilgængelige finansieringsinstrumenter til medlemsstaterne, navnlig med fokus på sårbare regioner, sektorer og grupper. Bidragene fremhævede også et øget behov for at investere i omskolings- og opkvalificeringsinitiativer, kapacitetsopbygning og infrastrukturer. Der var bred opbakning til at styrke den sociale dialog og de kollektive overenskomstforhandlinger, og nogle respondenter fremhævede arbejdstagernes ret til information, høring og fælles beslutningstagning. Desuden understregede langt størstedelen af bidragene behovet for en detaljeret kortlægning og analyse. Andre spørgsmål blev nævnt i en lang række bidrag, navnlig foranstaltninger til direkte indkomststøtte til sårbare arbejdstagere og husholdninger, adgang til basale tjenester, herunder transport, og sikring af sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, som er tilpasset "grønne job".

- **Indhentning og brug af ekspertbistand**

Europa-Kommissionen indsamler ekspertise inden for socialpolitikker, beskæftigelsespolitikker og relaterede politikker gennem bl.a. overvågningen af den sociale situation (SSM)⁴⁶ for at fremme viden inden for socialpolitik, social beskyttelse og beskæftigelse og samtidig levere politikrelevant og evidensbaseret forskning om den nuværende socioøkonomiske situation i EU. SSM omfatter fire hovedforskningsområder: fattigdom, indkomstulighed, sociale uligheder, sundhed og trivsel, beskæftigelse, arbejdsløshed og arbejdsmarkedsresultater, velfærdsstaten og social- og arbejdsmarkedspolitikker samt arbejdsmarkeds- og fordelingsmæssige virkninger af megatrends.

I forlængelse af tidligere arrangementer om emnet afholdt SSM i november 2021 sit årlige forskningsseminar under overskriften "Social and Labour Aspects of the Transition to Climate Neutrality" (sociale og beskæftigelsesmæssige aspekter af omstillingen til klimaneutralitet). Fokus for arrangementet var de potentielle virkninger af den grønne omstilling med hensyn til beskæftigelse, jobkvalitet, færdigheder og andre fordelingsmæssige virkninger såsom energifattigdom og adgang til basale tjenester.

Ifølge de vigtigste resultater, der blev drøftet med eksperterne, er den forventede virkning samlet set positiv, idet der forventes en stigning i beskæftigelsen i energispare-, bygge- og anlægssektoren og sektoren for vedvarende energi, bl.a. for arbejdstagere med lave eller mellemhøje kvalifikationer. I modsætning hertil forventes beskæftigelsen og lønningerne at blive reduceret i energiintensive "brune industrier", der er svære at nedbringe, hvilket understreger behovet for investeringer i den massive opkvalificerings- og omskolingsudfordring.

Blandt de politiske instrumenter, som eksperterne har udpeget til at fremme en retfærdig omstilling, er skatter, overførsler, subsidier og forordninger, som hver især medfører forskellige niveauer af retfærdighed og effektivitet. Eksperterne var generelt enige om betydningen af at udligne visse regressive eller uforholdsmæssige virkninger gennem overførsler og subsidier, navnlig for husholdninger med lav indkomst eller lavere middelindkomst, også for at sikre social accept af politiske foranstaltninger.

---

⁴⁶ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=da&catId=1049>.

Seminaret afdækkede også områder, der kunne drage fordel af yderligere forskning, herunder: a) den geospatiale dimension af de beskæftigelsesmæssige, sociale og fordelingsmæssige virkninger af klimaindsatsen, bl.a. gennem yderligere simuleringer, der dækker alle EU-lande, og skøn over virkningerne pr. område og urbaniseringsgrad, b) integrering af makro- og mikromodeller, bl.a. en mere detaljeret modellering af arbejdsmarkedsomstillinger, navnlig på tværs af sektorer, og de dermed forbundne sociale investeringsbehov for at støtte efteruddannelse, omskoling og opkvalificering, c) integrering af indkomstfordeling og husholdningsbudgetmodeller i de underliggende makromodeller og d) udvikling af indikatorer for "grønnere" opgaver, job og færdigheder.

- **Konsekvensanalyse**

Det foreslåede instrument — en henstilling fra Rådet — giver vejledning om gennemførelsen af social- og beskæftigelsespolitikker og dertil knyttede politikker med henblik på at klare udfordringerne i forbindelse med den grønne omstilling. Da det giver medlemsstaterne fleksibel vejledning med hensyn til valg og udformning af foranstaltningerne, er der imidlertid ikke behov for en konsekvensanalyse.

Et ledsagende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene giver et overblik over og en drøftelse af den tilgængelige dokumentation, der ligger til grund for de anbefalede politiske tiltag, og som bygger på de analyser, der præsenteres i de relevante konsekvensanalyserapporter, som ledsager meddelelsen om klimaplanen for 2030, og initiativerne i pakken "Fit for 55". Det integrerer ny dokumentation fra yderligere analyser foretaget af Europa-Kommissionen, heriblandt ajourføringer af indikatorerne for energifattigdom efter indkomstgruppe for de medlemsstater, for hvilke der allerede findes data for 2020 i EU-SILC-databasen. Og endelig trækker det på den feedback, der indkom under målrettede høringer i efteråret 2021, da Kommissionen henvendte sig til bl.a. medlemsstaterne, arbejdsmarkedets parter, civilsamfundet, herunder unge, og eksperter inden for arbejdsmarkedsanalyse, socialpolitik og retfærdig omstilling.

Nogle af de mest relevante beviser vedrører følgende politiske aspekter:

Påvisning af, hvordan jobskabelsespotentialer i omstillingen afhænger både af den aktive støtte til arbejdsmarkedsovergange og jobskabelse og af arbejdstagernes evne til at opnå et sæt færdigheder, der er tilpasset et arbejdsmarked og et industrielt landskab, der er kendetegnet ved grønne job og klimavenlige produktionsprocesser.

Tilvejebringelse af modeldokumentation for muligheden for at flytte skatteindtægter fra arbejde til klimarelateret indtægtsgenerering, internalisere negative miljømæssige eksternaliteter ved at fremme princippet om, at forureneren betaler, og forbedre resultaterne på arbejdsmarkedet, samtidig med at eksponeringen for miljørisici mindskes, ikke mindst for de mest sårbare, samt muligheden for at afbøde negative fordelingsvirkninger gennem målrettede foranstaltninger, der overfører indtægter fra energifgifter og kulstofprissætning til de mest berørte husholdninger, navnlig sårbare husholdninger.

Fremhævelse af, hvordan målrettede investeringer i energieffektivitet, dekarbonisering af opvarmning, køling og transport, adgang til basale tjenester, herunder alternative bæredygtige mobilitetsløsninger, og bevidstgørelse, om nødvendigt suppleret med midlertidig og målrettet direkte indkomststøtte til sårbare forbrugere og husholdninger, kan sikre en retfærdig og inklusiv energiomstilling med fokus på de mest berørte personer og husholdninger, navnlig sårbare personer.

- **Målrettet regulering og forenkling**

Ikke relevant.

- **Grundlæggende rettigheder**

Der er ikke påvist nogen negativ indvirkning på de grundlæggende rettigheder. Tværtimod fremmer initiativet de rettigheder, der er nedfældet i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, bl.a. i afsnittene om ligestilling og solidaritet, såsom retten til rimelige arbejdsforhold (artikel 31), retten til uddannelse (artikel 14) og retten til social sikring og social bistand (artikel 34), som omfatter sociale sikringsydelse og sociale tjenester, der yder beskyttelse i visse tilfælde, samt retten til social bistand og boligstøtte.

4. VIRKNINGER FOR BUDGETTET

Dette forslag til henstilling kræver ikke yderligere midler fra EU-budgettet.

Finansieringsmuligheder under EU-budgettet vedrørende en retfærdig omstilling til klimaneutralitet er allerede tilgængelige i overensstemmelse med de forskellige fondes og programmets målsætninger og interventionslogik⁴⁷.

Henstillingen indeholder retningslinjer vedrørende de nationale budgetter og deres eventuelle rolle i gennemførelsen af henstillingen.

5. ANDRE FORHOLD

- **Planer for gennemførelsen og foranstaltninger til overvågning, evaluering og rapportering**

Det foreslås, at Kommissionen overvåger gennemførelsen af denne rådshenstilling i samarbejde med medlemsstaterne og inden for rammerne af det europæiske semester.

Det foreslås desuden, at medlemsstaterne tager hensyn til denne henstilling fra Rådet i ajourføringen af deres integrerede nationale energi- og klimaplaner i 2023 (for udkast til nationale energi- og klimaplaner) og 2024 (for de endelige nationale energi- og klimaplaner) i henhold til artikel 14 i forordning (EU) 2018/1999 om forvaltning af energiunionen og klimaindsatsen ("forvaltningsforordningen") og i deres nationale energi- og klimastatusrapporter i henhold til artikel 17 i nævnte forordning. Henstillingen bør navnlig påvirke integreringen af aspekter vedrørende retfærdig omstilling på tværs af de foranstaltninger og tiltag, der er planlagt under hver af de fem dimensioner af energiunionen, der er skitseret i artikel 1, stk. 2, i forvaltningsforordningen. Henstillingen bør også danne grundlag for specifikke nationale tiltag og foranstaltninger, der tager sigte på at håndtere beskæftigelse, færdigheder, energifattigdom og andre sociale og fordelingsmæssige aspekter af det indre energimarked, hvis medlemsstaterne vælger at træffe sådanne foranstaltninger og derved støtte dem, navnlig de medlemsstater, som har et betydeligt antal husholdninger, som er ramt af energifattigdom, med at skitsere passende politikker og foranstaltninger vedrørende dette spørgsmål i deres integrerede nationale energi- og klimaplaner i overensstemmelse med artikel 3, stk. 3d, herunder socialpolitiske foranstaltninger og andre relevante nationale programmer og politikker.

---

⁴⁷ En oversigt over relevante finansieringsinstrumenter og deres indbyrdes forbindelser samt deres rolle med hensyn til at imødekomme anbefalingerne i dette forslag er beskrevet nærmere i det ledsagende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene (SWD(2021) 452).

Gennem den multilaterale overvågningsmekanisme og de forvaltningsmekanismer, der er indført, vil Kommissionen analysere de mulige virkninger af omstillingen, identificere de mest berørte personer og, hvor det er relevant, rette landespecifikke henstillinger til medlemsstaterne som led i det europæiske semester på grundlag af retningslinjerne for medlemsstaternes beskæftigelses- og socialpolitikker.

- **Forklarende dokumenter (for direktiver)**

Ikke relevant.

- **Nærmere redegørelse for de enkelte bestemmelser i forslaget**

I punkt 1-2 angives denne henstillings genstand, mål og struktur.

Punkt 3 indeholder definitioner, der skal anvendes i forbindelse med henstillingen.

I punkt 4-7 anbefales medlemsstaterne at udarbejde og gennemføre omfattende og sammenhængende politikpakker for en retfærdig grøn omstilling med henblik på at yde aktiv støtte til beskæftigelse af høj kvalitet, sikre adgang til inkluderende uddannelse og livslang læring af høj kvalitet, sikre retfærdige skatte- og socialsikringsystemer, sikre adgang til basale tjenester og boliger til overkommelige priser som led i omstillingen til klimaneutralitet.

I punkt 8-9 anbefales medlemsstaterne at etablere og gennemføre andre tværgående elementer, der fremmer en retfærdig og inklusiv grøn omstilling, navnlig med henblik på at sikre en inklusiv tilgang, der omfatter hele økonomien, og tilvejebringe et solidt evidensgrundlag, der er nødvendigt for at indføre sunde socialpolitikker og arbejdsmarkedspolitikker, der fremmer en retfærdig og inklusiv omstilling.

I punkt 10 anbefales medlemsstaterne at gøre optimal brug af offentlige og private midler med henblik på at yde effektiv finansiel støtte, navnlig ved at afsætte og anvende tilstrækkelige nationale ressourcer, udforme en passende blanding af foranstaltninger i de nationale planer under den foreslåede sociale klimafond og sikre en sammenhængende og optimal anvendelse af finansiering i forbindelse med en retfærdig omstilling på alle niveauer, herunder på EU-plan.

I punkt 11 er der tilfredshed med Kommissionens hensigt om at træffe opfølgende foranstaltninger til Rådets henstilling, navnlig med henblik på at fremme den offentlige debat om en retfærdig omstilling, forbedre data- og metodegrundlaget, overvågnings- og fremtidsanalyser, gennemgå fremskridtene i gennemførelsen af denne henstilling i forbindelse med multilateral overvågning, navnlig i forbindelse med det europæiske semester og i forbindelse med energiunionen og klimaindsatsen.

Forslag til

RÅDETS HENSTILLING**om sikring af en retfærdig omstilling til klimaneutralitet**

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 166, stk. 4, og artikel 292, sammenholdt med artikel 149,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Drivhusgasemissionerne skal reduceres hurtigst muligt, navnlig for at mindske stigningen i vandstanden i havene og sandsynligheden for ekstreme vejrforhold, der allerede påvirker alle regioner i hele verden⁴⁸, og for at mindske de økonomiske og sociale omkostninger, der er forbundet med virkningerne af den globale opvarmning⁴⁹. Unionen og dens medlemsstater er parter i Parisaftalen, der blev vedtaget inden for rammerne af De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer (UNFCCC) i december 2015 ("Parisaftalen")⁵⁰, og som forpligter parterne til at holde stigningen i den globale gennemsnitstemperatur et godt stykke under 2 °C over det førindustrielle niveau og fortsætte bestræbelserne på at begrænse temperaturstigningen til 1,5 °C over det førindustrielle niveau.
- (2) Klimaforandringer og miljøforringelse udgør alvorlige trusler, der kræver en hurtig indsats, hvilket senest blev bekræftet i den sjette vurderingsrapport fra Det Mellemsstatslige Panel om Klimaændringer (IPCC) om det fysiske forskningsgrundlag. Menneskelige lidelser og økonomiske tab som følge af hyppigere klimarelaterede ekstreme hændelser såsom oversvømmelser, hedeølger, tørke og skovbrande bliver stadig mere almindelige. I EU udgør disse tab gennemsnitligt over 12 mia. EUR om året⁵¹. Disse tab kan nå op på yderligere 175 mia. EUR (1,38 % af EU's BNP) om året, hvis den globale opvarmning når op på 3 °C over det førindustrielle niveau. 3 °C i modsætning til 65 mia. EUR ved 2 °C og 36 mia. EUR om året ved 1,5 °C. Dette vil være til uforholdsmæssig stor skade for visse grupper, navnlig personer, der allerede befinder sig i en sårbar situation, og regioner, der allerede står over for udfordringer.
- (3) Den europæiske grønne pagt⁵² fastlægger strategien for, hvordan Unionen bliver det første klimaneutrale kontinent, og hvordan Unionen omdannes til et bæredygtigt, mere

⁴⁸ IPCC, 2021: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change.

⁴⁹ JRC, PESETA IV, <https://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv/economic-impacts>.

⁵⁰ Parisaftalen (EUT L 282 af 19.10.2016, s. 4).

⁵¹ Europa-Kommissionen (2021), PESETA IV-undersøgelsen "Climate change impacts and adaptation in Europe", Det Fælles Forskningscenter, Sevilla, <http://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv>.

⁵² Meddelelse fra Kommissionen, "Den europæiske grønne pagt" (COM(2019) 640 final).

retfærdigt og velstående samfund, der respekterer klodens grænser. Behovet for en retfærdig omstilling er en integreret del af den grønne pagt, som understregede, at ingen person og intet sted bør lades i stikken. Den europæiske klimalov⁵³ fastsætter et bindende EU-dækkende mål om klimaneutralitet senest i 2050 og et bindende mellemliggende mål om en indenlandsk nettoreduktion af drivhusgasemissionerne på mindst 55 % inden 2030 i forhold til 1990-niveaue. Det 8. miljøhandlingsprogram frem til 2030⁵⁴ har til formål at beskytte, bevare og øge Unionens naturkapital og beskytte borgernes sundhed og trivsel mod miljørelaterede trusler og konsekvenser.

- (4) Omstillingen til en klimaneutral økonomi og et klimaneutralt samfund kræver en omfattende politisk indsats og betydelige investeringer på mange områder såsom klimainsats, energi, miljø, industri, forskning og innovation⁵⁵. For at nå det bindende mål på EU-plan for 2030 fremlagde Kommissionen pakken "Fit for 55"⁵⁶ den 14. juli 2021. Denne pakke omfatter forslag til ajourføring af relevant lovgivning, herunder EU's emissionshandelssystem (ETS)⁵⁷, direktiverne om energibeskatning, energieffektivitet og vedvarende energi, forordningen om CO₂-emissionsstandarder for personbiler og varevogne, forordningen om medtagelse af drivhusgasemissioner og -optag fra arealanvendelse, ændret arealanvendelse og skovbrug, direktivet om infrastruktur for alternative brændstoffer og forordningen om indsatsfordeling med hensyn til sektorer uden for det nuværende emissionshandelssystem, nemlig transport- og byggesektoren. Den indeholder også nye lovgivningsforslag, navnlig for at støtte anvendelsen af renere brændstoffer i luft- og søtransportsektoren, samt for at indføre en CO₂-grænsetilpasningsmekanisme og oprette en social klimafond, som er direkte knyttet til den foreslåede indførelse af et emissionshandelssystem for brændstoffer, der anvendes i bygninger og vejtransport. Pakken "Fit for 55" kombineret med foranstaltninger, der træffes på EU-plan for at støtte og tilskynde til de nødvendige offentlige og private investeringer, vil bidrage til at støtte og fremskynde væksten på nye markeder, f.eks. for rene brændstoffer og lavemissionskøretøjer, og dermed sænke omkostningerne ved en bæredygtig omstilling for både virksomheder og borgere.
- (5) Medlemsstaterne har i Det Europæiske Råds strategiske dagsorden for 2019-2024 forpligtet sig til at sikre en retfærdig omstilling til klimaneutralitet, der er inkluderende og ikke lader nogen i stikken. På internationalt plan har medlemsstaterne godkendt FN's verdensmål for bæredygtig udvikling og ratificeret Parisaftalen, som henviser til nødvendigheden af en retfærdig omstilling for arbejdskraften og skabelse af anstændigt arbejde og kvalitetsjob. ILO's retningslinjer udgør en internationalt fastlagt politisk ramme for en retfærdig omstilling til miljømæssigt bæredygtige økonomier og

---

⁵³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1119 af 30. juni 2021 om fastlæggelse af rammerne for at opnå klimaneutralitet og om ændring af forordning (EF) nr. 401/2009 og (EU) 2018/1999 ("den europæiske klimalov") (EUT L 243 af 9.7.2021, s. 1).

⁵⁴ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om et generelt EU-miljøhandlingsprogram frem til 2030 (COM(2020) 652 final).

⁵⁵ F.eks. med hensyn til infrastruktur vil Europa have behov for anslået 350 mia. EUR i yderligere investeringer om året i løbet af dette årti for at opfylde sit emissionsreduktionsmål for 2030 alene i energisystemer, samtidig med at der vil være behov for 130 mia. EUR til andre miljømål.

⁵⁶ Meddelelse fra Kommissionen, "'Fit for 55': realisering af EU's klimamål for 2030 på vej mod klimaneutralitet" (COM(2021) 550 final).

⁵⁷ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/87/EF om et system for handel med kvoter for drivhusgasemissioner i Unionen, afgørelse (EU) 2015/1814 om oprettelse og drift af en markedsstabilitetsreserve i forbindelse med Unionens ordning for handel med kvoter for drivhusgasemissioner og forordning (EU) 2015/757 (COM(2021) 551 final).

samfund for alle⁵⁸. Desuden godkendte 54 underskrivere (lande og arbejdsmarkedsparter) — deriblandt Europa-Kommissionen på vegne af Den Europæiske Union⁵⁹ og 21 af EU's medlemsstater — Schlesienerklæringen om solidaritet og retfærdig omstilling fra 2018, som blev vedtaget på COP24 i Katowice. Den Europæiske Union og ti individuelle medlemsstater undertegnede erklæringen fra 2021 om støtte til betingelserne for en retfærdig omstilling på mellemnationalt plan, som blev vedtaget på COP26 i Glasgow, og forpligtede sig til at medtage oplysninger om retfærdig omstilling i de toårige gennemsigthedsrapporter i forbindelse med rapportering om vores politikker og foranstaltninger til opnåelse af vores nationalt bestemte bidrag.

- (6) Retfærdighed og solidaritet definerer principperne for Unionens politikker hen imod en grøn omstilling og er en forudsætning for dens brede og vedvarende støtte i offentligheden. I den europæiske grønne pagt understreges det, at omstillingen skal være retfærdig og inklusiv, sætte borgerne i centrum og lægge særlig vægt på at støtte de regioner, industrier, arbejdstagere, husholdninger og forbrugere, som vil stå over for de største udfordringer. Desuden understreges det i meddelelsen om et stærkt socialt Europa for retfærdig omstilling⁶⁰, at gennemførelsen af den europæiske grønne pagt vil give Europa værktøjerne til at sætte barren højere, når det drejer sig om opadgående konvergens, social retfærdighed og fælles velstand.
- (7) I handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder⁶¹ fremhæves det, at enhed, koordinering og solidaritet er nødvendige for at komme videre i retning af et grønnere og mere digitalt årti, hvor europæerne kan klare sig godt. Den indeholder forslag til tre overordnede EU-mål for 2030, nemlig at mindst 78 % af befolkningen i alderen 20-64 år bør være i beskæftigelse senest i 2030⁶², at mindst 60 % af alle voksne bør deltage i efteruddannelse hvert år⁶³, og at antallet af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse bør nedbringes med mindst 15 millioner inden 2030⁶⁴. Disse overordnede mål for 2030 blev hilst velkommen af EU's ledere i Portoerklæringen fra maj 2021⁶⁵ og af Det Europæiske Råd i juni 2021.
- (8) Med indførelsen af de rette ledsagende politikker⁶⁶ vil den grønne omstilling samlet kunne skabe omkring 1 mio. yderligere kvalitetsjob⁶⁷ i EU inden 2030 og 2 mio. inden

---

⁵⁸ I retningslinjerne defineres begrebet retfærdig omstilling, og de politiske beslutningstagere og arbejdsmarkedets parter opfordres til at fremme en retfærdig omstilling på globalt plan.

⁵⁹ Generalsekretariatet for Rådet, 14545/1/18 REV1 af 26. november 2018.

⁶⁰ Meddelelse fra Kommissionen, "Et stærkt socialt Europa for retfærdig omstilling" (COM(2020) 14), der iværksætter den offentlig høring om handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder.

⁶¹ Meddelelse fra Kommissionen, "Handlingsplan for den europæiske søjle for sociale rettigheder" (COM(2021) 102 final). Den europæiske søjle for sociale rettigheder, der blev proklameret og undertegnet af Rådet for Den Europæiske Union, Europa-Parlamentet og Kommissionen på topmødet i Göteborg i november 2017, er Unionens rettesnor for et stærkt socialt Europa.

⁶² For at nå dette overordnede mål skal Europa tilstræbe som minimum at halvere den kønsbestemte forskel i beskæftigelsesfrekvensen i forhold til 2019, reducere andelen af unge (15-29 år), der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET'er), til 9 % og øge udbuddet af formel førskoleundervisning og børnepasning (ECEC).

⁶³ Navnlig bør mindst 80 % af de 16-74-årige have grundlæggende digitale færdigheder, og skolefrafaldet bør reduceres yderligere, og deltagelsen i ungdomsuddannelser bør øges.

⁶⁴ Ud af de 15 millioner mennesker, der skal hjælpes ud af fattigdom eller social udstødelse, bør mindst 5 millioner være børn.

⁶⁵ Det Europæiske Råd, Portoerklæringen, 8.5.2021.

⁶⁶ Meddelelse fra Kommissionen, "'Fit for 55": realisering af EU's klimamål for 2030 på vej mod klimaneutralitet" (COM(2021) 550 final).

2050⁶⁸ i sektorer som bygge- og anlægssektoren, IKT eller vedvarende energi, samtidig med at den langvarige nedgang i antallet af mellemkvalificerede job som følge af automatisering og digitalisering afbødes. Men i et pessimistisk scenario kan virkningerne af den grønne omstilling til klimaneutralitet kombineret med et utilstrækkeligt policy mix medføre et tab af arbejdspladser og BNP på op mod 0,39 % i Unionen og tab af arbejdspladser på op mod 0,26 %⁶⁹.

- (9) Den grønne omstillings indvirkning på erhvervslivet og beskæftigelsen vil variere efter sektor, erhverv, region og land, hvilket vil indebære jobændringer inden for sektorer og industrielle økosystemer samt store omfordelinger af arbejdskraft på tværs af disse sektorer⁷⁰. Omstrukturering og tilpasning i de berørte virksomheder, sektorer og økosystemer kræver udvikling af nye forretningsmodeller og store omfordelinger af arbejdskraft på tværs af sektorer og regioner. Der forventes f.eks. tab af arbejdspladser i visse mineaktiviteter eller energiproduktion baseret på fossile brændstoffer samt i dele af bilindustrien. Omvendt forventes der nye jobmuligheder i forbindelse med cirkulære værdibindingsaktiviteter og bæredygtig transport og energiproduktion. Medlemsstaterne bør derfor følge detaljerede tilgange med fokus på de enkelte berørte regioner og økosystemer i samarbejde med arbejdsmarkedets parter og/eller lokale og regionale myndigheder og interessenter.
- (10) Ved at skabe jobmuligheder af høj kvalitet for alle, samtidig med at der træffes foranstaltninger til at afhjælpe og forebygge energi- og transportfattigdom, kan den grønne omstilling bidrage til at øge indkomsterne og mindske uligheder og fattigdom generelt⁷¹. Det kan således bidrage til at afhjælpe allerede eksisterende socioøkonomiske uligheder og social udstødelse, forbedre sundhed og trivsel og fremme ligestilling. Der bør rettes særlig opmærksomhed mod visse befolkningsgrupper, navnlig dem, der allerede befinder sig i en sårbar situation. Dette omfatter især husholdninger med lav og lavere middelindkomst, som bruger en stor del af deres indkomst på basale tjenester såsom energi, transport og boliger samt mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder. Modelberegninger viser, at hvorvidt miljøafgifter er progressive eller regressive, vil i høj grad afhænge af instrumenternes udformning, f.eks. i hvilket omfang indkomstskattenedsættelser eller andre løsninger for genanvendelse af indtægter er rettet mod lavtlønnede⁷².

---

⁶⁷ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene — Impact Assessment accompanying the Communication "Stepping up Europe's 2030 climate ambition — Investing in a climate-neutral future for the benefit of our people", SWD(2020) 176 final. Fremskrivninger baseret på E-QUEST baseret på et scenario med lavere beskatning af lavt kvalificeret arbejdskraft.

⁶⁸ Europa-Kommissionen (2019), "Sustainable growth for all: choices for the future of Social Europe, Employment and Social Developments in Europe 2019", 4. juli 2019. Baseret på den dybdegående analyse, der ledsager Kommissionens meddelelse COM(2018) 773.

⁶⁹ SWD(2020) 176 final.

⁷⁰ SWD(2020) 176 final.

⁷¹ Europa-Kommissionen (2019), "Sustainable growth for all: choices for the future of Social Europe, Employment and Social Developments in Europe 2019", kapitel 5, 4. juli 2019, og Europa-Kommissionen (2020), "Leaving no one behind and striving for more: fairness and solidarity in the European social market economy", Employment and Social Developments in Europe 2020, kapitel 4.2.2, 15. september 2020. Den samlede fattigdom måles i denne forbindelse ved hjælp af den aftalte indikator for fattigdomsrisikosatsen i overensstemmelse med indikatorerne på den sociale resultattavle og det tilhørende overordnede mål for 2030 under handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder.

⁷² IEEP (2021), Green taxation and other economic instruments: internalising environmental costs to make the polluter pay.

- (11) Cirkulære værdibevarelsesaktiviteter (herunder forretningsmodeller for reparation, genbrug, genfremstilling og tjenesteficering) kan fremme økonomisk overkommelig og bæredygtig adgang til varer og tjenesteydelser. De skaber også job og muligheder på forskellige kvalifikationsniveauer, bl.a. for kvinder, personer med handicap og sårbare grupper, i socialøkonomiske virksomheder, der er aktive på disse områder. Ved at undgå nye indkøb reducerer de kulstofemissionerne betydeligt, mens de arbejdspladser, der skabes, ligger tæt på de produkter, der skal bevares, renoveres eller deles.
- (12) Ifølge de seneste data fra EU-SILC for 2019/2020⁷³ berørte energifattigdom ca. 8 % af EU's befolkning, dvs. over 35 millioner mennesker, som ikke var i stand til at varme deres hjem tilstrækkeligt op, med betydelige forskelle mellem medlemsstaterne og mellem indkomstgrupper⁷⁴. Overordnet set anslår observatoriet for energifattigdom, at energifattigdom er et problem for over 50 millioner husholdninger i EU. Energifattigdom, der skyldes en kombination af lav indkomst, at en høj andel af den disponible indkomst bruges på energi samt dårlig energieffektivitet, har i nogen tid været en stor udfordring for Unionen. Denne form for fattigdom påvirker ikke blot husholdninger med lav indkomst, men også husholdninger med lavere mellemindkomst i mange medlemsstater⁷⁵. Husholdninger med et energibehov over gennemsnittet, som omfatter familier med børn, personer med handicap og ældre, er også mere udsatte for energifattigdom⁷⁶ og dens virkninger. Kvinder, navnlig enlige forældre og ældre kvinder⁷⁷, er også særligt berørt af energifattigdom. Ud over energifattigdom anerkendes begrebet transportfattigdom i stigende grad, når visse befolkningsgrupper ikke er i stand til at opnå et socialt og væsentligt nødvendigt niveau af transporttjenester. Uden de rette ledsageforanstaltninger til at afhjælpe og forebygge energi- og transportfattigdom risikerer disse at blive forværret, navnlig på grund af internaliseringen af emissionsomkostninger i prisdannelsen eller omkostningerne ved tilpasning til mere effektive alternativer med lavere emissioner.
- (13) Principperne om social retfærdighed og solidaritet er solidt integreret i udformningen af relevante klima-, energi- og miljørammer på EU-plan⁷⁸, bl.a. via princippet om, at forurenere betaler, og indsatsfordelingen mellem medlemsstaterne samt i en vis omfordeling af ETS-kvoter med henblik på solidaritet, vækst og sammenkoblinger inden for Unionen og deres anvendelse i Moderniseringsfonden, som bidrager til de betydelige investeringsbehov i lavindkomstmedlemsstaterne til modernisering af deres energisystemer. Desuden giver EU's energipolitiske lovgivning medlemsstaterne værktøjer til at sikre beskyttelse af energifattige og sårbare husholdningskunder,

---

⁷³ EU-SILC-data for 2019 tilgængelige for alle medlemsstater. Data for 2020 endnu ikke tilgængelige for alle medlemsstater.

⁷⁴ Desuden har op mod 6,2 % af europæerne, dvs. over 27 millioner mennesker, restancer med hensyn til at betale deres forsyningsregninger.

⁷⁵ SWD(2019) 579 final.

⁷⁶ Se [rapporten](#) fra workshoppen om energifattigdom, som blev afholdt den 9. november 2016 for Europa-Parlamentets Udvalg om Industri, Forskning og Energi (ITRE).

⁷⁷ Se [Gender perspective on access to energy in the EU \(europa.eu\)](#), [Gender and energy | Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder \(europa.eu\)](#), [GFE-Gender-Issues-Note-Session-6.2.pdf \(oecd.org\)](#).

⁷⁸ Social retfærdighed indgår også i udformningen af Kommissionens forslag, der er en del af pakken "Fit for 55", herunder forslag til energibeskatningsdirektivet, energieffektivitetsdirektivet, direktivet om vedvarende energi, direktivet om infrastruktur for alternative brændstoffer, forordningen om indsatsfordeling og forslaget om oprettelse af en social klimafond.

samtidig med at markedsforvridninger undgås⁷⁹. Selv om disse værktøjer bidrager til at lette den grønne omstilling, har de til formål at tilvejebringe midler til at sikre den nødvendige beskyttelse mere generelt, som det f.eks. fremgår af den nylige meddelelse om "Håndtering af stigende energipriser: en værktøjskasse til handling og støtte"⁸⁰. Desuden vil oprettelsen af en social klimafond på 72,2 mia. EUR for perioden 2025-2032 støtte sårbare husholdninger, transportbrugere og mikrovirksomheder, der er berørt af indførelsen af emissionshandel for brændstoffer, der anvendes til vejtransport og bygninger⁸¹. Fonden gør det lettere at håndtere de sociale virkninger gennem foranstaltninger og investeringer, der har til formål at mindske afhængigheden af fossile brændstoffer gennem øget energieffektivitet i bygninger, dekarbonisering af opvarmning og køling af bygninger, herunder også integrering af energi fra vedvarende energikilder, og giver bedre adgang til nul- og lavemissionsmobilitet og transport til gavn for sårbare husholdninger, sårbare mikrovirksomheder og sårbare transportbrugere, suppleret med midlertidig direkte indkomststøtte til sårbare husholdninger, herunder sårbare transportbrugere, hvor det er nødvendigt.

- (14) Medlemsstaterne har en række værktøjer til rådighed til at skitsere og koordinere deres tiltag med henblik på en retfærdig omstilling. De nationale energi- og klimaplaner bør vurdere antallet af husholdninger, som er ramt af energifattigdom, og skitsere de foranstaltninger, der er nødvendige for at håndtere de sociale og territoriale konsekvenser af energiomstillingen⁸². De territoriale planer for retfærdig omstilling bør klarlægge, hvilke geografiske områder der er berettiget til støtte fra Fonden for Retfærdig Omstilling frem til 2027⁸³. De nationale genopretnings- og resiliensplaner, der finansieres af NextGenerationEU, fastsætter reformer og investeringer til fremme af den grønne omstilling, herunder vækst, social og territorial samhørighed, modstandsdygtighed og fremtidsudsigter for den næste generation med en gennemførelseshorisont frem mod 2026⁸⁴.
- (15) På grundlag af principperne og politikkerne i den europæiske grønne pagt og navnlig den europæiske søjle for sociale rettigheder er der mulighed for at forbedre udformningen af politikker på en omfattende og tværgående måde og sikre sammenhæng i udgiftsindsatsen på EU-plan og nationalt plan. I sin vurdering af de

---

⁷⁹ Artikel 5 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/944 af 5. juni 2019 om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ændring af direktiv 2012/27/EU (EØS-relevant tekst) (EUT L 158 af 14.6.2019, s. 125), artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/73/EF af 13. juli 2009 om fælles regler for det indre marked for naturgas og om ophævelse af direktiv 2003/55/EF (EØS-relevant tekst) (EUT L 211 af 14.8.2009, s. 94).

⁸⁰ COM(2021) 660 final, 13. oktober 2021.

⁸¹ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en social klimafond (COM(2021) 568 final).

⁸² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1999 af 11. december 2018 om forvaltning af energiunionen og klimaindsatsen, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 663/2009 og (EF) nr. 715/2009, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/22/EF, 98/70/EF, 2009/31/EF, 2009/73/EF, 2010/31/EU, 2012/27/EU og 2013/30/EU, Rådets direktiv 2009/119/EF og (EU) 2015/652 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 525/2013 (EØS-relevant tekst) (EUT L 328 af 21.12.2018, s. 1).

⁸³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1056 af 24. juni 2021 om oprettelse af Fonden for Retfærdig Omstilling (EUT L 231 af 30.6.2021, s. 1).

⁸⁴ Meddelelse fra Kommissionen, "Et vigtigt øjeblik for Europa: Genopretning og forberedelser til den næste generation". Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/241 af 12. februar 2021 om oprettelse af genopretnings- og resiliensfaciliteten (EUT L 57 af 18.2.2021, s. 17).

endelige nationale energi- og klimaplaner⁸⁵ erkendte Kommissionen, at de indeholder nogle indikatorer og politikker vedrørende energifattigdom, men konkluderede, at de ikke altid fremsætter en klar prioritering af finansieringsbehovene i forbindelse med den retfærdige omstilling eller i omskoling og opkvalificering samt støtte til tilpasninger af arbejdsmarkedet. De territoriale planer for retfærdig omstilling bør fokusere på udvalgte geografiske områder og forventes derfor ikke at fastlægge en overordnet strategi og overordnede politikker for en retfærdig omstilling på nationalt plan. Selv om de reformer og investeringer, som de støtter og hjælper med at finansiere, er udformet med henblik på at skabe en varig virkning, er både de territoriale planer for retfærdig omstilling og de nationale genopretnings- og resiliensplaner tidsbegrænsede. Nogle foranstaltninger med henblik på en retfærdig omstilling gennemføres også inden for rammerne af andre programmer og initiativer, navnlig fondene under samhørighedspolitikken. De sociale klimaplaner vil spille en vigtig rolle med hensyn til at hjælpe de mest berørte og sårbare grupper i forbindelse med indførelsen af emissionshandel for brændstoffer, der anvendes til vejtransport og bygninger.

- (16) En retfærdig omstilling til klimaneutralitet i Unionen inden 2050 vil sikre, at ingen lades i stikken, navnlig arbejdstagere og husholdninger, der er mest berørt af den grønne omstilling, og især dem, der allerede befinder sig i en sårbar situation. Med henblik herpå bør medlemsstaterne som fastsat i denne henstilling indføre omfattende politiske pakker⁸⁶, styrke tværgående elementer, der fremmer en retfærdig grøn omstilling, og gøre optimal brug af offentlig og privat finansiering. I politikpakkerne bør der tages hensyn til de personer og husholdninger, der er mest berørt af den grønne omstilling, navnlig som følge af tab af arbejdspladser, men også som følge af ændrede arbejdsvilkår og/eller nye opgavekrav på jobbet, samt dem, der er udsat for negative konsekvenser for den disponible indkomst, udgifterne og adgangen til basale tjenester. Som en del af de mest berørte grupper bør der i politikpakker navnlig — men ikke udelukkende — tages hensyn til mennesker og husholdninger i sårbare situationer, særligt mennesker, der befinder sig længst væk fra arbejdsmarkedet, f.eks. på grund af deres færdigheder, geografiske betingede arbejdsmarkedsforhold eller andre karakteristika såsom køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering. Desuden kan mennesker og husholdninger i sårbare situationer omfatte personer, der lever i eller er truet af fattigdom og/eller energifattigdom, og som står over for hindringer for mobilitet eller en overbelastning af boligomkostningerne. Politikpakker bør tilpasses de lokale forhold under hensyntagen til behovene i de mest sårbare og fjerntliggende dele af EU, heriblandt regionerne i den yderste periferi.
- (17) Aktiv støtte til beskæftigelse af høj kvalitet bør fokusere på at hjælpe arbejdstagere, jobsøgende, personer, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET'er), og selvstændige, der er mest berørt af den grønne omstilling. Navnlig underrepræsenterede personer som kvinder eller personer med forholdsvis ringe evne til at tilpasse sig ændringer på arbejdsmarkedet kræver støtte for at forbedre deres beskæftigelsesegnethed og finde beskæftigelse i overensstemmelse med

---

⁸⁵ Meddelelse fra Kommissionen, "Vurdering af de nationale energi- og klimaplaner i hele EU Fremme af den grønne omstilling og økonomisk genopretning gennem integreret energi- og klimaplanlægning" (COM(2020) 564 final).

⁸⁶ Navnlig de årlige strategier for bæredygtig vækst (ASGS) for 2021 og 2022, henstillingerne for euroområdet for 2021 og de landespecifikke henstillinger.

Kommissionens henstilling om en effektiv og aktiv støtte til beskæftigelse efter covid-19-krisen (EASE)⁸⁷. Med udgangspunkt i tidligere politiske retningslinjer⁸⁸ bør politikpakker således omfatte skræddersyede foranstaltninger til støtte for ansættelses- og omstillingsincitament, iværksætterstøtte og foranstaltninger til skabelse af kvalitetsjob, navnlig for mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder og i de mest berørte områder. De bør også fremme en effektiv gennemførelse og håndhævelse af de eksisterende regler om arbejdsvilkår og støtte til socialt ansvarlig omstrukturering i overensstemmelse med eksisterende regler og standarder. Arbejdsmarkedets parter spiller en afgørende rolle med hensyn til gennem dialog at bidrage til at håndtere de beskæftigelsesmæssige og sociale konsekvenser af udfordringerne i forbindelse med den grønne omstilling.

- (18) Adgang til inkluderende uddannelse og livslang læring af høj kvalitet for alle er afgørende for at sikre, at arbejdsstyrken har de færdigheder, der er nødvendige for at gennemføre den grønne omstilling. Aspekter vedrørende retfærdig omstilling bør derfor integreres i udviklingen og gennemførelsen af nationale kvalifikationsstrategier i overensstemmelse med den europæiske dagsorden for færdigheder og EU's nye ajourførte industristrategi⁸⁹. Færdighedspartnerskaber under pagten for færdigheder vil også være en vigtig løftestang. Ajourførte oplysninger om arbejdsmarkedet og færdigheder og fremsyn, bl.a. på regionalt, sektorielt og beskæftigelsesmæssigt plan, gør det muligt at afdække og forudsige relevante stillingsspecifikke og tværgående færdighedsbehov, også som grundlag for at tilpasse læreplanerne, så de opfylder færdighedsbehovene i forbindelse med den grønne omstilling. Erhvervsuddannelse bør udstyre unge og voksne, navnlig kvinder, med de færdigheder, der er nødvendige for at gennemføre den grønne omstilling⁹⁰. Lærlinguddannelser og lønnede praktikophold med tydeligt uddannelsesmæssigt indhold, navnlig for unge, bidrager til omstilling på arbejdsmarkedet, navnlig til aktiviteter, der bidrager til klima- og miljømål, og sektorer, der står over for særlig mangel på kvalificeret arbejdskraft. Øget deltagelse af voksne i livslang læring bør fremmes for at opfylde opkvalificerings- og omskolingsbehov, bl.a. ved at give enkeltpersoner mulighed for at søge uddannelse, der er skræddersyet til deres behov, og via korte, kvalitetssikrede kurser om færdigheder til den grønne omstilling, som bygger på den europæiske tilgang til mikroeksamensbeviser, hvilket også vil gøre det lettere at værdsætte og anerkende resultaterne af sådanne kurser.
- (19) Sammensætningen af skatte- og socialsikringssystemerne og de sociale beskyttelsessystemer bør revideres i forhold til de specifikke behov, der følger af den grønne omstilling, hvilket også afspejler "princippet om, at forureneren betaler", og behovet for, at ledsagende politikker ikke vil indføre subsidier til forbrug af fossile brændstoffer, ikke vil fastlåse forbrugerne til en bestemt teknologi og ikke vil mindske incitamenterne til renovering af bygninger, substitution af termiske energisystemer og energieffektivitetsforanstaltninger generelt. En kombination af forskellige politikker kan støtte de mest sårbare husholdninger og arbejdstagere, der er mest berørt af den

---

⁸⁷ Kommissionens henstilling (2021) 402 af 4. marts 2021 om en effektiv og aktiv støtte til beskæftigelse efter covid-19-krisen (EASE) (EUT L 80 af 8.3.2021, s. 1).

⁸⁸ Navnlig EASE-henstillingen og retningslinjerne for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker, der blev vedtaget i oktober 2020 og bekræftet i oktober 2021.

⁸⁹ Meddelelse fra Kommissionen, "Ajourføring af den nye industristrategi fra 2020: Opbygning af et stærkere indre marked til fremme af Europas genopretning" (COM(2021) 350 final).

⁹⁰ Rådets henstilling af 24. november 2020 om erhvervsrettet uddannelse med henblik på bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed (EUT C 417 af 2.12.2020, s. 1).

grønne omstilling. Afhængigt af den nationale og individuelle situation kan dette f.eks. indebære en omlægning af beskatningen væk fra arbejde og hen imod klima- og miljømål i overensstemmelse med forslaget til revision af energibeskatningsdirektivet⁹¹, en revision af arbejdsløshedsordninger og/eller midlertidig og målrettet direkte indkomststøtte, hvor det er nødvendigt. Systemer for social beskyttelse og social inklusion kan vurderes og, hvor det er relevant, tilpasses i lyset af den grønne omstilling, navnlig for at sikre indkomstsikkerhed, især i forbindelse med jobskifte, og for at tilvejebringe passende sociale tjenester og sundheds- og plejetjenester gennem passende social infrastruktur, navnlig i de mest berørte områder (f.eks. landdistrikter og fjerntliggende områder) med henblik på at forebygge social udstødelse og imødegå sundhedsrisici. For at opbygge fysisk og finansiell modstandsdygtighed over for klimaforandringerne irreversible virkninger på en inklusiv måde er det nødvendigt at fremme løsninger til risikobevindstthed, -begrænsning og -overførsel, især ved at øge tilgængeligheden af forsikringsløsninger og ved at investere i katastroferisikostyring og tilpasning for at mindske de fysiske virkninger af klimaændringer og derved reducere tab og klimabeskyttelseskløften under hensyntagen til mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder samt landdistrikter og fjerntliggende områder. Katastroferisikostyring, herunder civilbeskyttelsessystemer på nationalt plan og EU-plan, bør styrkes for bedre at forebygge, forberede sig på og sætte ind over for klimarelaterede chok.

- (20) Alle har ret til adgang til basale tjenester af høj kvalitet, herunder energi, transport, sanitet, finansielle tjenesteydelser og digital kommunikation, og støtte til lige adgang til sådanne tjenester bør stilles til rådighed for dem, der har behov for det⁹². Der bør desuden være adgang til socialt boligbyggeri eller boligstøtte af høj kvalitet for dem, der har behov for det⁹³. Endvidere kan husholdninger med lav og mellemhøj indkomst, sårbare kunder, herunder slutbrugere, personer, der er udsat for eller risikerer energifattigdom, og personer, der bor i socialt boligbyggeri, tilgodeses ved anvendelsen af "princippet om energieffektivitet først". Ud over at beskytte og styrke energiforbrugerne er der behov for konkrete foranstaltninger for at forebygge og modvirke de underliggende årsager til energifattigdom, navnlig ved at fremme investeringer rettet mod forbedringer af energieffektiviteten, især i den sociale boligsektor, i overensstemmelse med forslaget om det omarbejdede direktiv om energieffektivitet⁹⁴, der blev vedtaget den 14. juli 2021, samt forslaget til direktivet om bygningers energimæssige ydeevne⁹⁵, der blev vedtaget den 14. december 2021, og som også tackler de vigtigste ikke-økonomiske hindringer for renovering, såsom modsatte incitamenter, herunder ejerskabsforhold og ejerskabsstrukturer. I denne forbindelse bør der lægges særlig vægt på bestemte grupper, der er mere udsatte for at blive ramt af energifattigdom, såsom kvinder, personer med handicap, ældre, børn og personer tilhørende en racemæssig eller etnisk minoritetsgruppe. Eksisterende og nye

⁹¹ Forslag til Rådets direktiv om omstrukturering af EU-bestemmelserne for beskatning af energiprodukter og elektricitet (omarbejdning) (COM(2021) 563 final).

⁹² "Den europæiske søjle for sociale rettigheder", som blev proklameret af Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen, 17. november 2017, princip 20.

⁹³ "Den europæiske søjle for sociale rettigheder", som blev proklameret af Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen, 17. november 2017, princip 19 (a).

⁹⁴ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om energieffektivitet (omarbejdning) (COM(2021) 558 final).

⁹⁵ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending the Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings (as amended by Directive (EU) 2018/844/EU of 30 May 2018) (COM(2021) 802 final).

mobilitetsudfordringer kan klares gennem støtteforanstaltninger og udvikling af den nødvendige infrastruktur, såsom offentlig transport. Økonomisk overkommelighed, tilgængelighed og sikkerhed i forbindelse med bæredygtig mobilitet og forskellige transportformer, herunder privat og offentlig transport, er afgørende for at sikre, at alle drager fordel af og er en del af den grønne omstilling. Mobilitet i byer spiller en vigtig rolle i denne sammenhæng, hvilket også afspejles i den europæiske ramme for bytrafik⁹⁶, der blev vedtaget den 14. december 2021.

- (21) En helhedstilgang til en retfærdig omstilling bør støtte politiske tiltag baseret på koordinering af politikudformningen og styrket operationel kapacitet på alle niveauer og på tværs af alle relevante politikområder, idet de regionale og lokale myndigheder også får en aktiv rolle, inddragelse af arbejdsmarkedets parter på alle niveauer og faser samt effektiv og virkningsfuld deltagelse af civilsamfundet og interessenter. En sådan koordinering og et sådant engagement kan sikre, at principperne i den europæiske grønne pagt om retfærdighed og solidaritet integreres i udformningen, gennemførelsen og overvågningen af politikker fra begyndelsen, og dermed danne grundlag for bred og langsigtet støtte til inkluderende politikker, der fremmer den grønne omstilling.
- (22) Et solidt evidensgrundlag er afgørende for at indføre forsvarlige socialpolitikker og arbejdsmarkedspolitikker, der sikrer en retfærdig og inklusiv omstilling. Med henblik herpå letter den gradvise harmonisering og konsistens af definitioner, begreber, klassifikationer og metodologier, navnlig på grundlag af Kommissionens henstilling (EU) 2020/1563 om energifattigdom⁹⁷, vurderingerne og sammenligneligheden heraf. Yderligere forsknings- og innovationstiltag kan bidrage til den videnbase, der kan give input til politik og offentlig debat. Til gengæld kan udvekslinger med offentligheden i al dens mangfoldighed og med centrale interessenter, f.eks. om resultaterne af evalueringer, fremsyn og overvågning, bidrage til politikudformning og ejerskab.
- (23) Der er behov for passende detaljerede data og indikatorer af høj kvalitet, navnlig for at vurdere klimaforandringens politikkeres beskæftigelsesmæssige, sociale og fordelingsmæssige virkninger. Sådanne data og indikatorer er i øjeblikket ikke fuldt tilgængelige. Selv om der f.eks. er gjort visse fremskridt med hensyn til måling af energifattigdom, kan der udvikles indikatorer til vurdering af fattigdom på transportområdet. Overvågning og evaluering kan styrkes gennem en række foranstaltninger med fokus på indikatorer, resultattavler samt mindre pilotprojekter og politiske eksperimenter. Foranstaltningerne kan bygge på eller trække på eksisterende resultattavler såsom den sociale resultattavle og resultattavlen for den europæiske grønne pagt, som indeholder relevante oplysninger om specifikke aspekter af politikker for retfærdig omstilling.
- (24) Og endelig er optimal og effektiv anvendelse af offentlige og private midler og mobilisering af alle tilgængelige ressourcer og en effektiv anvendelse heraf af særlig betydning i lyset af de betydelige investeringsbehov, der følger af den grønne omstilling. På EU-plan støttes relevante foranstaltninger over EU-budgettet og NextGenerationEU. De vil blive gennemført under genopretnings- og resiliensfaciliteten, mekanismen for retfærdig omstilling, herunder Fonden for Retfærdig Omstilling (FRO), Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+), Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU), Samhørighedsfonden,

---

⁹⁶ Meddelelse fra Kommissionen, "The European Urban Mobility Framework" (COM(2021) 811).

⁹⁷ Kommissionens henstilling (EU) 2020/1563 af 14. oktober 2020 om energifattigdom (EUT L 357 af 27.10.2020, s. 35).

genopretningsstøtte til samhørighed og til områder i Europa (REACT-EU), ERASMUS+ og Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen for Afskedigede Arbejdstagere (EGF), LIFE-programmet, Horisont Europa-programmet, Moderniseringsfonden⁹⁸, den sociale klimafond og fondene under den fælles landbrugspolitik. Desuden støtter Kommissionen medlemsstaterne gennem instrumentet for teknisk støtte ved at yde skræddersyet teknisk ekspertise til at udforme og gennemføre reformer, herunder dem, der fremmer en retfærdig omstilling til kulstofneutralitet.

- (25) Det europæiske semester er EU's ramme for samordning af den økonomiske politik og beskæftigelsespolitikken, herunder i forbindelse med økonomisk og socialt relevante aspekter af den grønne og den digitale omstilling. Det vil fortsat spille denne rolle i genopretningsfasen og i at fremme den dobbelte omstilling, der er struktureret omkring de fire dimensioner af konkurrencedygtig bæredygtighed og i overensstemmelse med verdensmålene for bæredygtig udvikling. Som led i det europæiske semester vil Kommissionen nøje overvåge socioøkonomiske resultater og virkninger og, hvor det er relevant, foreslå målrettede landespecifikke henstillinger for at sikre, at ingen lades i stikken. Komplementaritet med de foranstaltninger, der støttes under genopretnings- og resiliensfaciliteten, vil være en prioritet. Overvågningen af denne henstilling vil derfor finde sted inden for rammerne af det europæiske semester på grundlag af passende vurderinger, politikevalueringer og status for gennemførelsen af retningslinjerne i denne henstilling.
- (26) Desuden bør medlemsstaterne som led i udkastet til og den endelige ajourføring af deres nationale energi- og klimaplaner i henholdsvis 2023 og 2024 i overensstemmelse med artikel 14 i forvaltningsforordningen⁹⁹ trække på denne henstilling for at overveje at integrere beskæftigelsesmæssige, sociale og fordelingsmæssige konsekvensanalyser og aspekter vedrørende retfærdig omstilling i energiunionens fem dimensioner og yderligere styrke de politiske foranstaltninger til håndtering af disse virkninger med særligt fokus på energifattigdom.
- (27) Desuden kan overvågningen af gennemførelsen af denne henstilling bygge på eksisterende dokumentation i forbindelse med de etablerede multilaterale overvågningsprocesser, navnlig inden for rammerne af det europæiske semester. Rådet eller Kommissionen kan i overensstemmelse med henholdsvis artikel 150 og 160 i TEUF anmode Beskæftigelsesudvalget og Udvalget for Social Beskyttelse om inden for deres respektive kompetenceområder at undersøge gennemførelsen af denne henstilling på grundlag af passende rapportering fra Kommissionen og andre multilaterale overvågningsværktøjer. På denne baggrund arbejder Kommissionen også på at forbedre datatilgængeligheden, ajourføre, udvikle og anvende rammer og metodologisk vejledning, herunder til måling af energi- og transportfattigdom og miljømæssige uligheder, og evaluere effektiviteten og den faktiske virkning af politiske foranstaltninger —

VEDTAGET DENNE HENSTILLING:

MÅLSÆTNING

---

⁹⁸ Uden for EU-budgettet og NGEU.

⁹⁹ I overensstemmelse med artikel 14 i forvaltningsforordning (EU) 2018/1999.

- 1) I overensstemmelse med principperne i den europæiske grønne pagt og den europæiske søjle for sociale rettigheder har denne henstilling til formål at sikre, at Unionens omstilling til en klimaneutral og miljømæssigt bæredygtig økonomi senest i 2050 er retfærdig og ikke lader nogen i stikken.
- 2) Medlemsstaterne opfordres med henblik herpå til i tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter, hvor det er relevant, at vedtage og gennemføre omfattende og sammenhængende politikpakker, der tager fat på de beskæftigelsesmæssige og sociale aspekter for at fremme en retfærdig omstilling på tværs af alle politikker, navnlig klima-, energi- og miljøpolitikker, samt til at gøre optimal brug af offentlig og privat finansiering.

DEFINITIONER

- 1) I denne henstilling forstås ved:
  - a) "grøn omstilling": EU's økonomis og samfunds omstilling til opfyldelse af klima- og miljømålene primært gennem politikker og investeringer i overensstemmelse med den europæiske klimalov, der fastsætter forpligtelsen til at opnå klimaneutralitet senest i 2050, den europæiske grønne pagt og Parisaftalen.
  - b) "klima- og miljømål": de seks mål, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852¹⁰⁰, nemlig: modvirkning af klimaændringer, tilpasning til klimaændringer, bæredygtig anvendelse og beskyttelse af vand- og havressourcer, omstilling til en cirkulær økonomi, forebyggelse og bekæmpelse af forurening og beskyttelse og genopretning af biodiversitet og økosystemer.
  - c) "mennesker og husholdninger, der er mest berørt af den grønne omstilling": personer, hvis reelle adgang til beskæftigelse af høj kvalitet, herunder selvstændig virksomhed, og/eller til uddannelse og erhvervsuddannelse og/eller til en anstændig levestandard og basale tjenester, er betydeligt begrænset eller risikerer at blive betydeligt begrænset som en direkte eller indirekte konsekvens af den grønne omstilling.
  - d) "mennesker og husholdninger i sårbare situationer": personer, der uafhængigt af den grønne omstilling står over for eller risikerer at komme i en situation med betydeligt begrænset adgang til beskæftigelse af høj kvalitet, herunder selvstændig erhvervsvirksomhed, og/eller til uddannelse og erhvervsuddannelse og/eller til en anstændig levestandard og basale tjenester, hvilket indebærer ringe evne til at tilpasse sig konsekvenserne af den grønne omstilling.
  - e) "mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder": virksomheder, der beskæftiger under 250 personer, herunder individuelle selvstændige, og som har en årlig omsætning på højst 50 mio. EUR og/eller en samlet årlig balance

---

¹⁰⁰ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/852 af 18. juni 2020 om fastlæggelse af en ramme til fremme af bæredygtige investeringer og om ændring af forordning (EU) 2019/2088 (EUT L 198 af 22.6.2020, s. 13) ("klassificeringsforordningen") fastsætter et fælles klassificeringssystem for bæredygtige økonomiske aktiviteter.

på højst 43 mio. EUR beregnet i overensstemmelse med artikel 3-6 i bilag I til Kommissionens forordning (EU) nr. 651/2014¹⁰¹.

- f) "energifattigdom": den situation, der er defineret i artikel 2, stk. 49, i det omarbejdede direktiv om energieffektivitet¹⁰², nemlig "en husholdnings manglende adgang til væsentlige energitjenester, der understøtter en ordentlig leve- og sundhedsstandard, herunder tilstrækkelig opvarmning, køling, belysning og energi til elapparater, i den relevante nationale kontekst, eksisterende socialpolitik og andre relevante politikker"¹⁰³.
- g) "basale tjenester": tjenester af god kvalitet, såsom vand, sanitet, energi, transport og mobilitet, finansielle tjenesteydelser og digital kommunikation. Støtte til adgang til sådanne tjenester bør stilles til rådighed for dem, der har behov for det, i henhold til princip 20 i den europæiske søjle for sociale rettigheder sammen med tilvejebringelse af omkostningsbesparende muligheder, herunder gennem genbrugs-, reparations-, donations- og delingstjenester.
- h) "politikpakke": et omfattende og sammenhængende sæt politiske foranstaltninger, der integrerer beskæftigelse, færdigheder og socialpolitikker med klima-, energi-, transport-, miljø- og andre politikker for grøn omstilling gennem en velkoordineret tilgang baseret på en eller flere nationale strategier og/eller handlingsplaner, og som i givet fald drager fordel af koordinerings- og styringsmekanismer på EU-plan.

POLITIKPAKKER MED HENBLIK PÅ EN RETFÆRDIG GRØN OMSTILLING

- 2) For at yde aktiv støtte til beskæftigelse af høj kvalitet med henblik på en retfærdig omstilling og på grundlag af EASE-henstillingen opfordres medlemsstaterne til i tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter at overveje følgende foranstaltninger til støtte for de mennesker, der er mest berørt af den grønne omstilling, navnlig dem, der befinder sig i en sårbar situation, og, hvor det er relevant, at hjælpe dem med gennem beskæftigelse eller selvstændig virksomhed at gå over til økonomiske aktiviteter, der bidrager til klima- og miljømålene:
  - a) effektivt at støtte adgangen til beskæftigelse af høj kvalitet, navnlig gennem skræddersyet hjælp til jobsøgning og fleksible og modulopbyggede læringskurser, der også er rettet mod grønne og digitale færdigheder, hvor det er relevant at overveje veludformede, målrettede og tidsbestemte beskæftigelsesprogrammer, der forbereder modtagerne via uddannelse, navnlig personer i sårbare situationer, på fortsat deltagelse på arbejdsmarkedet
  - b) at gøre effektiv brug af målrettede og veludformede ansættelses- og omstillingsincitament, herunder ved at overveje passende brug af løn- og

¹⁰¹ Kommissionens forordning (EU) nr. 651/2014 af 17. juni 2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107 og 108 (EØS-relevant tekst) (EUT L 187 af 26.6.2014, s. 1).

¹⁰² Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om energieffektivitet (omarbejdning) (COM(2021) 558 final).

¹⁰³ Selv om det er op til medlemsstaterne at definere begrebet "sårbare kunder", omfatter det husholdninger, der ikke er i stand til at opvarme eller afkøle deres hjem tilstrækkeligt og/eller har restancer på forsyningsregninger i overensstemmelse med Kommissionens henstilling om energifattigdom, C/2020/9600 final (EUT L 357 af 27.10.2020, s. 35).

rekrutteringstilskud og incitamenter knyttet til socialsikringsbidrag, til at ledsage omstillinger på arbejdsmarkedet og arbejdskraftens mobilitet på tværs af regioner og lande i lyset af de muligheder og udfordringer, der ligger i den grønne omstilling

- c) at fremme iværksætter, herunder sociale virksomheder¹⁰⁴, navnlig i regioner, der står over for udfordringer i forbindelse med omstillingen, og, hvor det er relevant, i sektorer, der fremmer klima- og miljømål såsom den cirkulære økonomi. Støtten bør kombinere finansielle foranstaltninger, såsom tilskud, lån eller egenkapital, og ikkefinansielle foranstaltninger, såsom uddannelses- og rådgivningstjenester, der er skræddersyet til hver fase af virksomhedens livscyklus. Den bør være inkluderende og tilgængelig for underrepræsenterede og dårligt stillede grupper
  - d) at stimulere til jobskabelse, navnlig i de områder, der er mest berørt af den grønne omstilling, og, om relevant, sektorer, der fremmer klima- og miljømål såsom den cirkulære økonomi, ved at lette adgangen til finansiering og markeder for mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder, navnlig dem, der bidrager til klima- og miljømål med henblik på at fremme konkurrenceevne, innovation og beskæftigelse i hele det indre marked, herunder i sektorer og økosystemer af strategisk relevans i nationale og lokale sammenhænge
  - e) at sikre en effektiv gennemførelse og håndhævelse af de eksisterende regler om arbejdsvilkår, navnlig vedrørende sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, arbejdets tilrettelæggelse og inddragelse af arbejdstagerne, for at sikre jobkvaliteten i omstillingen, herunder i økonomiske aktiviteter, der bidrager til klima- og miljømålene
  - f) at fremme anvendelsen af socialt ansvarlige standarder for offentlige indkøb¹⁰⁵, herunder via sociale tildelingskriterier, der skaber muligheder for de mennesker, der er mest berørt af den grønne omstilling, og samtidig fremme grønne tildelingskriterier
  - g) at sikre fuld og meningsfuld inddragelse af arbejdstagerne og deres repræsentanter med hensyn til foregribelse af forandringer og styring af omstruktureringsprocesser, herunder dem, der er knyttet til den grønne omstilling, i overensstemmelse med EU's kvalitetsramme for foregribelse af forandringer og omstruktureringer¹⁰⁶.
- 3) For at sikre lige adgang til inkluderende uddannelse og livslang læring af høj kvalitet samt lige muligheder opfordres medlemsstaterne til at overveje følgende foranstaltninger, der skal gennemføres i tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter, navnlig til støtte for de mennesker og husholdninger, der er mest berørt af den grønne omstilling, og især dem, der befinder sig i en sårbar situation

---

¹⁰⁴ Meddelelse fra Kommissionen, "Opbygning af en økonomi, der tjener alle: en handlingsplan for den sociale økonomi" (COM(2021) 778 final).

¹⁰⁵ I overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/882 af 17. april 2019 om tilgængelighedskrav for produkter og tjenesteydelser (EØS-relevant tekst) (EUT L 151 af 7.6.2019, s. 70) og Kommissionens meddelelse, "Sociale hensyn ved indkøb — En vejledning i mulighederne for at tage sociale hensyn ved offentlige udbud — 2. udgave" (EUT C 237 af 18.6.2021, s. 1).

¹⁰⁶ Meddelelse fra Kommissionen, "En EU-kvalitetsramme for foregribelse af forandringer og omstruktureringer" (COM(2013) 882 final).

- a) at integrere de beskæftigelsesmæssige og sociale aspekter af den grønne omstilling i udviklingen og gennemførelsen af de nationale strategier for færdigheder i henhold til den europæiske dagsorden for færdigheder og etablere og proaktivt styre interessentpartnerskaber under pagten for færdigheder og navnlig sikre, at færdigheder er kernen i den fælles omstillingskurs for relevante industrielle økosystemer, der bidrager til klima- og miljømålene
- b) at udvikle ajourførte oplysninger om arbejdsmarkedet og færdigheder og fremsyn ved at identificere og forudsige stillingsspecifikke og tværgående færdighedsbehov at bygge videre på eksisterende værktøjer og initiativer, herunder ekspertise hos og samarbejde med arbejdsmarkedets parter og relevante interessenter at tilpasse læreplanerne for almen uddannelse og erhvervsuddannelse i overensstemmelse hermed
- c) at tilbyde inkluderende grunduddannelse af høj kvalitet, herunder erhvervsuddannelse, som udstyrer de lærende med færdigheder og kompetencer, der er relevante for den grønne omstilling. Læring med henblik på bæredygtighed — herunder naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik (STEM), tværfaglige tilgange og digitale færdigheder — bør være en integreret del af disse programmer at træffe konkrete foranstaltninger for at tiltrække kvinder og andre grupper, der i øjeblikket er underrepræsenteret på de pågældende erhvervsområder
- d) at indføre eller styrke støtteordninger for lærlingeuddannelser og lønnede praktikophold med en stærk uddannelseskomponent, navnlig i mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder, herunder dem, der bidrager til klima- og miljømål, og i sektorer, der står over for særlig mangel på kvalificeret arbejdskraft, såsom byggeri og IKT. Sådanne ordninger bør være underlagt overvågning og evaluering og sikre jobkvalitet i overensstemmelse med den europæiske ramme for effektive lærlingeuddannelser af høj kvalitet¹⁰⁷ og kvalitetsrammen for praktikophold¹⁰⁸
- e) at øge voksnes deltagelse i (efter)uddannelse igennem hele arbejdslivet i overensstemmelse med opkvalificerings- og omskolingsbehovene i forbindelse med den grønne omstilling ved at sikre, at der kan ydes støtte til uddannelse inden under ansættelsen, ved jobskift og ved tværfaglig dygtiggørelse, navnlig for at lette omskolingen til økonomiske sektorer og aktiviteter, der kan forventes at ekspandere fremover. Med henblik herpå at give uddannelsesrettigheder i overensstemmelse med forslaget til Rådets henstilling om individuelle læringskonti¹⁰⁹ og i form af betalt uddannelsesorlov og erhvervsvejledning. Støtte til udviklingen af korte, kvalitetssikrede og bredt anerkendte kurser, der bygger på den europæiske tilgang til mikroeksamensbeviser¹¹⁰.

---

¹⁰⁷ Rådets henstilling af 15. marts 2018 om en europæisk ramme for effektive lærlingeuddannelser af høj kvalitet (EUT C 153 af 2.5.2018, s. 1).

¹⁰⁸ Rådets henstilling af 10. marts 2014 om en kvalitetsramme for praktikophold (EUT C 88 af 27.3.2014, s. 1).

¹⁰⁹ Forslag til Rådets henstilling om individuelle læringskonti (COM(2021) 773 final).

¹¹⁰ Proposal for a Council Recommendation on a European approach to micro-credentials for lifelong learning and employability (COM(2021) 770 final).

- 4) For at sikre, at skatte- og socialsikringssystemerne og de sociale beskyttelsessystemer fortsat er retfærdige i forbindelse med den grønne omstilling, og på grundlag af henstillingen om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige¹¹¹, opfordres medlemsstaterne til at overveje følgende foranstaltninger til støtte for de mennesker og husholdninger, der er mest berørt af den grønne omstilling, navnlig dem, der befinder sig i en sårbar situation, med henblik på at støtte omstilling på arbejdsmarkedet, herunder overgangen til økonomiske aktiviteter, der bidrager til klima- og miljømålene, forebygge og afhjælpe energi- og transportfattigdom og afbøde de regressive virkninger af politiske foranstaltninger:
- a) at vurdere og om nødvendigt tilpasse skattesystemerne i lyset af de udfordringer, der følger af omstillingen til klimaneutralitet, navnlig ved at flytte skattebyrden væk fra arbejde og reducere skattebeløbet for lav- og mellemindkomstgrupper til andre kilder, der bidrager til klima- og miljømålene, forebygge og afbøde regressive virkninger, bevare den progressive karakter af direkte beskatning og sikre finansieringen af passende sociale beskyttelses- og investeringsforanstaltninger, navnlig dem, der er rettet mod den grønne omstilling
  - b) at vurdere og om relevant tilpasse de sociale beskyttelsessystemer og politikkerne for social inklusion i lyset af de beskæftigelsesmæssige, sociale og sundhedsmæssige udfordringer, der er forbundet med den grønne omstilling, for at sikre, at de fortsat er tilstrækkelige og bæredygtige. Med henblik herpå at overveje, hvordan tilstrækkelig indkomstsikkerhed, herunder gennem innovative job-til-job-overgangsordninger, arbejdsløshedsunderstøttelse og mindsteindkomstsystemer bedst kan sikres og tilpasses de behov, der opstår som følge af den grønne omstilling. Og at sikre tilvejebringelse og bæredygtig finansiering af økonomisk overkommelige og tilgængelige sociale tjenester og sundheds- og langtidsplejetjenester af høj kvalitet, især til de mennesker og husholdninger, der er mest berørt af den grønne omstilling, navnlig ved at investere i social infrastruktur for børnepasning, langtidspleje og sundhedspleje
  - c) ved behov at yde, som supplement til de foranstaltninger, der er skitseret i punkt 7, litra a), mens de anvendes, målrettet og midlertidig direkte indkomststøtte, navnlig til mennesker og husholdninger i sårbare situationer, for at afbøde den negative indkomst- og prisudvikling, også i forbindelse med bedre incitamentter til hurtigt at nå de nødvendige klima- og miljømål, samtidig med at prissignaler, der understøtter den grønne omstilling, bevares. Med henblik herpå sikre, at der er tilstrækkelige midler til rådighed til disse foranstaltninger, herunder ved at forbedre kvaliteten af de offentlige udgifter, gøre optimal brug af den sociale klimafond og trække på de budgetmidler, der er skabt af energi- og miljøafgifter og EU's emissionshandelssystem
  - d) at forbedre løsninger til risikobevindthed, -reduktion og -overførsel for så vidt angår husholdninger og virksomheder, navnlig mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder, især ved at sikre adgang til forsikringsløsninger til en overkommelig pris, navnlig for personer og husholdninger i sårbare situationer.

---

¹¹¹ Rådets henstilling af 8. november 2019 om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige (EUT C 387 af 15.11.2019, s. 1).

- 5) For at sikre adgang til økonomisk overkommelige basale tjenester og boliger for de mennesker og husholdninger, der er mest berørt af den grønne omstilling, navnlig dem, der befinder sig i en sårbar situation, opfordres medlemsstaterne til at overveje følgende foranstaltninger:
- a) at mobilisere offentlig og privat finansiel støtte og skabe incitamentter til private investeringer i vedvarende energikilder og energieffektivitet suppleret med rådgivning til forbrugerne med henblik på bedre at styre deres energiforbrug og træffe informerede beslutninger om energibesparelser for at sænke deres energiregninger, navnlig rettet mod sårbare husholdninger og lokalsamfund. Med henblik herpå at sikre, at der er tilstrækkelige midler til rådighed til disse foranstaltninger, herunder ved at forbedre kvaliteten af de offentlige udgifter, gøre optimal brug af den sociale klimafond og trække på de budgetmidler, der er skabt af energi- og miljøafgifter og EU's emissionshandelssystem
  - b) at forebygge og afhjælpe energifattigdom ved at fremme og gennemføre foranstaltninger til forbedring af energieffektiviteten, herunder offentlige og private investeringer i boliger for at stimulere renoveringer, herunder i den sociale boligsektor¹¹². Med henblik herpå at yde veludformede skatteincitamentter, tilskud og lån sammen med tilhørende rådgivning, også til mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder, samtidig med at der tages behørigt hensyn til incitamentter, navnlig blandt ejere og lejere, og udviklingen i boligudgifterne, navnlig for husholdninger i sårbare situationer
  - c) at give energiforbrugere, herunder husholdninger i sårbare situationer, større råderum ved at udvikle yderligere selvforsyning via individuelle ordninger for vedvarende energi og andre tjenester via borgerenergifællesskaber¹¹³, ledsaget af pædagogiske foranstaltninger og kampagner, med særligt fokus på personer i sårbare situationer og forbrugere, der bor i landdistrikter
  - d) at forebygge og håndtere mobilitets- og transportudfordringer og -hindringer for husholdninger i sårbare situationer, navnlig i fjerntliggende regioner, landdistrikter og lavindkomstregioner og -byer, gennem passende politik- og støtteforanstaltninger og udvikling af den nødvendige infrastruktur med henblik på at forbedre basale forbindelsesmuligheder, der giver adgang til uddannelse, sundhed, beskæftigelse og social deltagelse. Navnlig at sikre tilgængeligheden, herunder hyppigheden, af offentlig lavemissionstransport og, hvor det er relevant, fremme udbredelsen af bæredygtige former for privat mobilitet¹¹⁴ med fokus på at sikre overkommelige priser, tilgængelighed og sikkerhed
  - e) at lette adgangen til bæredygtigt forbrug, herunder ernæring, navnlig for mennesker og husholdninger i sårbare situationer og navnlig børn, og fremme omkostningsbesparende muligheder i forbindelse med den cirkulære økonomi. Med henblik herpå tilvejebringe effektive incitamentter og værktøjer såsom

---

¹¹² I overensstemmelse med de kommende reviderede retningslinjer for klima-, energi- og miljøstøtte, der forventes at finde anvendelse fra 2022.

¹¹³ Som defineret i artikel 2, nr. 11), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/944 af 5. juni 2019 om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ophævelse af direktiv 2012/27/EU (EUT L 158 af 14.6.2019, s. 125).

¹¹⁴ I overensstemmelse med Kommissionens meddelelse, "Strategi for bæredygtig og intelligent mobilitet — en europæisk transportsektor, der er klar til fremtiden" (COM(2020) 789 final).

sociale innovationsaktioner og lokale initiativer, støtte genbrugs-, reparations-, donations- og deleordninger, herunder gennem socialøkonomiske virksomheder, og fremme uddannelse og bevidstgørelse om miljømæssig bæredygtighed for lærende i alle aldre og på alle uddannelsesniveauer¹¹⁵.

TVÆRGÅENDE ELEMENTER TIL POLITISKE TILTAG TIL STØTTE FOR EN RETFÆRDIG GRØN OMSTILLING

- 6) For at fremme den grønne omstilling på en inkluderende og demokratisk måde, integrere målene for retfærdig omstilling fra begyndelsen i den politiske beslutningsproces på alle niveauer og sikre en effektiv tilgang til politikker for retfærdig omstilling, der dækker hele økonomien, opfordres medlemsstaterne til:
- a) at samordne politikudformningen på alle niveauer og på tværs af alle relevante politikområder, navnlig i forbindelse med det europæiske semester, herunder forskning og innovation, med henblik på at opbygge en integreret og befordrende politisk ramme, der tager behørigt hensyn til fordelingsmæssige virkninger samt positive og negative afsmittende virkninger, herunder i grænseoverskridende regioner, og integrerer passende og systematiske evalueringsstrategier, såsom forudgående og efterfølgende vurderinger
  - b) at give de regionale og lokale myndigheder en aktiv rolle i forbindelse med at gennemføre og overvåge politikker for retfærdig omstilling i kraft af deres nærhed til borgerne og det lokale erhvervsliv
  - c) at inddrage arbejdsmarkedets parter på nationalt, regionalt og lokalt plan i alle faser af den politiske beslutningsproces, der er omhandlet i denne henstilling, bl.a. gennem social dialog og kollektive overenskomstforhandlinger, hvor det er hensigtsmæssigt. Desuden yderligere fremme den fulde inddragelse af arbejdsmarkedets parter i udformningen og gennemførelsen af omstillingskursen for industrielle økosystemer under EU's ajourførte nye industristrategi
  - d) at styrke og kvalificere mennesker, civilsamfundet og interessenter, herunder organisationer, der repræsenterer personer i sårbare situationer, herunder kvinder, personer med handicap, unge og børn, som opfordrer til en hurtig klimainsats, og aktører i den sociale økonomi, herunder gennem den europæiske klimapagt¹¹⁶, med henblik på deres deltagelse i politikudformning og -gennemførelse, også ved at gøre brug af nye deltagelsesbaserede modeller, der inddrager mennesker i sårbare situationer
  - e) at styrke de relevante offentlige tjenesters operationelle kapacitet til at yde effektiv vejledning og støtte til gennemførelse af politikker for retfærdig omstilling. Navnlig styrke de offentlige arbejdsformidlinger for at støtte omstillinger på arbejdsmarkedet og viden om færdigheder samt arbejdstilsyn for at beskytte arbejdsvilkår. Desuden mobilisere social- og sundhedstjenester, hvor det er relevant, navnlig for at støtte omstillinger på arbejdsmarkedet og bekæmpe energifattigdom.

---

¹¹⁵ Proposal for a Council Recommendation on learning for environmental sustainability (COM(2021) 557 final).

¹¹⁶ Meddelelse fra Kommissionen, "Den europæiske klimapagt" (COM(2020) 788 final).

- 7) For at sikre tilgængeligheden og kvaliteten af de data og den dokumentation, der er nødvendig for at indføre forsvarlige socialpolitikker og arbejdsmarkedspolitikker med henblik på en retfærdig omstilling til klimaneutralitet, opfordres medlemsstaterne til:
- a) at styrke evidensgrundlaget for politikker for retfærdig omstilling ved bl.a. at fremme den gradvise harmonisering af og konsekvens i definitioner, koncepter og metodologier, herunder på grundlag af Kommissionens henstilling (EU) 2020/1563 om energifattigdom og opfølgende foranstaltninger i koordineringsgruppen for energifattigdom og sårbare forbrugere, og ved at anvende tilgængelige metoder til politikevalueringer. Inddrage evaluering- og dataindsamlingsstrategier i udarbejdelsen og udformningen af relevante politiske foranstaltninger og lovgivningsinitiativer
  - b) at udvikle og integrere brugen af solide og gennemsigtige (forudgående) beskæftigelsesmæssige, sociale og fordelingsmæssige konsekvensanalyser som led i nationale klima-, energi- og miljøreformer og -foranstaltninger
  - c) at sikre effektiv og gennemsigtig overvågning og uafhængig (efterfølgende) evaluering af de beskæftigelsesmæssige, sociale og fordelingsmæssige virkninger af nationale reformer og foranstaltninger, der bidrager til klima- og miljømålene, idet arbejdsmarkedets parter og andre interessenter inddrages i identificeringen af evalueringsspørgsmål og, hvor det er relevant, i udformningen og gennemførelsen af evaluering- og høringsstrategier
  - d) at styrke forsknings- og innovationstiltag på nationalt plan og EU-plan, herunder gennem finansiering fra Horisont Europa-programmet, for at forbedre modelleringen og vurderingen af klimaforandringsspolitikernes makroøkonomiske, beskæftigelsesmæssige og sociale dimension. Fremme inddragelsen af arbejdsmarkedets parter i gennemførelsen af relevante forsknings- og innovationsaktioner, navnlig Horisont Europa-missionerne vedrørende "tilpasning til klimaændringer, herunder samfundsmæssig omstilling" og "intelligente og klimaneutrale byer", som kan bidrage til at udvikle praktiske løsninger til støtte for den grønne omstilling på regionalt og lokalt plan
  - e) at fremlægge resultaterne af evalueringer, fremsyn og overvågning for offentligheden med regelmæssige mellemrum og tilrettelægge udvekslinger med arbejdsmarkedets parter, civilsamfundet og andre interessenter om de vigtigste resultater og mulige tilpasninger.

OPTIMAL ANVENDELSE AF OFFENTLIG OG PRIVAT FINANSIERING

- 8) For at tilvejebringe omkostningseffektive investeringer og finansiel støtte i overensstemmelse med statsstøttereglerne med henblik på at håndtere de sociale aspekter og arbejdsmarkedets aspekter af en retfærdig grøn omstilling, samtidig med at synergierne på tværs af tilgængelige programmer og instrumenter udnyttes, og med fokus på de regioner og industrielle økosystemer, der er mest berørt, opfordres medlemsstaterne til:
- a) fuldt ud at gennemføre de relevante reformer og investeringer under genopretnings- og resiliensplanerne og sikre komplementaritet med andre fonde

- b) at mobilisere og sikre en sammenhængende og optimal anvendelse af eksisterende instrumenter og finansieringsmuligheder, herunder teknisk bistand, på medlemsstats- og EU-plan for at støtte relevante tiltag og investeringer. EU's finansieringsinstrumenter omfatter navnlig Samhørighedsfonden, mekanismen for retfærdig omstilling, InvestEU, instrumentet for teknisk støtte, Erasmus+, Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen for Afskedigede Arbejdstagere (EGF), LIFE-programmet og Moderniseringsfonden
- c) at give tilsagn om og anvende tilstrækkelige nationale ressourcer til at bidrage til gennemførelsen af omfattende sæt af foranstaltninger til sikring af en retfærdig grøn omstilling. Disse foranstaltninger bør finansieres på passende vis, bl.a. ved at forbedre kvaliteten af de offentlige udgifter, mobilisere yderligere privat finansiering og/eller anvende yderligere offentlige indtægter, idet der også trækkes på øgede indtægter fra emissionshandel. At tage hensyn til beskæftigelsesmæssige, sociale og fordelingsmæssige aspekter ved udviklingen af grøn budgetlægning
- d) at udforme en afbalanceret blanding af foranstaltninger i de nationale sociale klimaplaner under den foreslåede sociale klimafond, herunder ved at supplere grønne investeringer, hvor det er nødvendigt i afventning af investeringernes indvirkning på reduktionen af emissioner og energiregninger, med midlertidige og målrettede indkomststøtteforanstaltninger for at kompensere sårbare husholdninger og husholdninger, der er transportbrugere, idet der også, hvor det er relevant, tages hensyn til de relevante landespecifikke udfordringer, der er identificeret, og de henstillinger, der er fremsat som led i det europæiske semester.

FREMTIDIGE TILTAG MED HENBLIK PÅ EN RETFÆRDIG GRØN OMSTILLING

- 9) Med henblik på at træffe opfølgende foranstaltninger til Rådets henstilling hilser Rådet for Den Europæiske Union det velkommen, at Kommissionen har til hensigt at fortage følgende:
  - a) yderligere at forbedre udvekslingen med de vigtigste berørte interessenter, mennesker og samfund samt udvekslingen af bedste praksis, herunder i forbindelse med industrielle økosystemers omstillingskurs¹¹⁷, navnlig i en grænseoverskridende sammenhæng og med fokus på de mest berørte regioner og sektorer
  - b) at støtte forbedringen af tilstrækkelighed, sammenhæng og effektivitet af medlemsstaternes politikker for retfærdig omstilling, herunder for de beskæftigelsesmæssige, sociale og fordelingsmæssige aspekter, der skal tages i betragtning i forbindelse med udformningen, gennemførelsen, overvågningen og vurderingen af de nationale planer og langsigtede strategier, eventuelt også i forbindelse med den kommende revision af forvaltningsforordningen, hvor det er relevant
  - c) at styrke databasen, navnlig ved at få adgang til administrative datakilder og, hvor det er relevant, data fra arbejdsmarkedets parter, erhvervslivet,

¹¹⁷ Som bebudet i den opdaterede industristrategi, f.eks. byggeri, energiintensive industrier eller mobilitet.

civilsamfundet og opinionsundersøgelser, og ajourføre metodologisk vejledning til vurdering af beskæftigelsesmæssige, sociale og fordelingsmæssige virkninger af en retfærdig omstilling og klima- og energipolitik, bl.a. i forbindelse med det europæiske semester, hvor det er relevant

- d) at skærpe sin rutinemæssige overvågning og fremsynsanalyse af udviklingen i og risiciene ved energifattigdom i EU, herunder sociale og fordelingsmæssige aspekter, også for at danne grundlag for arbejdet i koordineringsgruppen for energifattigdom og sårbare forbrugere og andre relevante ekspertgrupper
- e) at udvikle yderligere forskning og styrke dokumentationen vedrørende definition, overvågning og evaluering af fremskridt hen imod sikring af tilstrækkelig adgang til basale tjenester, også ved at udvikle begrebet "transportfattigdom", hvis det er relevant, navnlig i forbindelse med den grønne omstilling til en bæredygtig trivselsøkonomi
- f) at gennemgå de fremskridt, der er gjort med gennemførelsen af denne henstilling som led i den multilaterale overvågning i det europæiske semester, med udgangspunkt i eksisterende resultattavler og overvågningsrammer, om nødvendigt udvidet med yderligere indikatorer at overveje vejledningen i denne henstilling i henhold til forordningen om forvaltning af energiunionen og klimaindsatsen, navnlig som led i dens vurderinger i forbindelse med den kommende ajourføring af integrerede nationale energi- og klimaplaner i 2023-2024.

Udfærdiget i Strasbourg, den [...].

*På Rådets vegne
Formand*